

Valg av organisasjonsform

**En sammenligning av de skattemessige
konsekvensene av å velge aksjeselskap på den ene
side og enkeltpersonforetak på den andre**

Kandidatnummer:

569

Leveringsfrist:

25.11.08

Til sammen 17478 ord

23.11.2008

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>3</u>
1.1	Oppgavens tema	3
1.2	Problemstilling	4
1.3	Metode	4
1.4	Avgrensning	5
1.5	Fremstillingen videre	6
<u>2</u>	<u>FORETAKSFORMER</u>	<u>8</u>
2.1	Aksjeselskaper	8
2.1.1	Selskapsrettslige kjennetegn	8
2.1.2	Skattelegging av aksjeselskap	8
2.1.3	Lønn eller utbytte	16
2.1.4	Tidspunkt for beskatning	21
2.2	Enkeltpersonforetak	22
2.2.1	Selskapsrettslige kjennetegn	22
2.2.2	Skattelegging av enkeltpersonforetak	22
2.2.3	Tidspunkt for beskatning	30
<u>3</u>	<u>SAMMENLIGNING VED BRUK AV FORSKJELLIGE FORMER FOR VIRKSOMHETER</u>	<u>31</u>
3.1	Innledning	31
3.2	Reklamekonsulent	32
3.2.1	Forutsetninger	32
3.2.2	Overskudd og skjermingsfradrag	33

3.2.3	Gjeldsrenter	40
3.2.4	Hvilken virksomhetsform bør velges?	44
3.3	Reklamekonsulent med ansatte	46
3.3.1	Innledning	46
3.3.2	Forutsetninger	46
3.3.3	Lønnsfradrag	47
3.3.4	Fremføring av underskudd	52
3.3.5	Hvilken virksomhetsform bør velges?	58
3.4	Utleie av fast eiendom	60
3.4.1	Innledning	60
3.4.2	Forutsetninger	60
3.4.3	Overskudd og skjermingsfradrag	61
3.4.4	Renter på gjeld til privat lånegiver	68
3.4.5	Fremføring av skjermingsfradrag	70
3.4.6	Hvilken virksomhetsform bør velges?	75
3.5	Utleie av fast eiendom med ansatte	77
3.5.1	Innledning	77
3.5.2	Forutsetninger	77
3.5.3	Overskudd, skjermingsfradrag og lønnsfradrag	78
3.5.4	Hvilken foretaksform bør velges?	81
4	<u>OPPSUMMERING.</u>	82
5	<u>LITTERATURLISTE</u>	84

1 Innledning

1.1 Oppgavens tema

Det overordnede temaet i denne oppgaven er valg av organisasjonsform. Når man er i startfasen av å etablere en virksomhet, er det mange vurderinger som må foretas. En viktig vurdering er hvordan man skal organisere virksomheten. Hva som er avgjørende for hvordan man velger å organisere virksomheten, vil kunne avhenge av hvilken næring man skal drive i, risikoen ved virksomheten, omfanget av skatteplikten og størrelsen på virksomheten. Det finnes i Norge mange forskjellige måter å organisere en virksomhet på, og de forskjellige organisasjonsformene vil ha forskjellige egenskaper som kan være gunstig for en virksomhet.

Jeg har valgt to organisasjonsformer som skal behandles i denne oppgaven, og dette er aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Først og fremst har jeg valgt å sammenligne enkeltpersonforetak og aksjeselskap fordi disse er de mest brukte organisasjonsformene. I følge Statistisk sentralbyrås nettsider var det i 2007 registrert 147 625 aksjeselskaper i Norge, og av disse ble 40 prosent drevet uten ansatte. For det samme år fantes det 143 775 enkeltpersonforetak, hvorav 84,9 prosent ble drevet uten ansatte. Totalt for året 2007 var det 326 108 foretak. Denne statistikken gjelder alle foretak unntatt offentlig forvaltning og primærnæringen.¹ Statistikken for 2007 viser at, med unntak av offentlig forvaltning og primærnæringen, så er hele ni av ti foretak organisert som aksjeselskap eller enkeltpersonforetak, hvorav aksjeselskaper er den mest anvendte organisasjonsformen. Opplysningene fra Statistisk sentralbyrås nettsider viser at det temaet som behandles i min oppgave er høyst praktisk

¹ Disse opplysningene er funnet ved hjelp av en tjeneste på Statistisk Sentralbyrås nettsider som heter "Lag egne tabeller i statistikkbanken". Tabellen som er anvendt er tabell 06102: Foretak unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, etter næring, organisasjonsform og størrelsesgrupper (K).
http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?Productid=10.01&PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selecttable/MenuSelP.asp&SubjectCode=10

Jeg har valgt å se på de skattemessige konsekvensene ved valg av selskapsform, og oppgaven faller således innenfor fagområdet skatterett.

Siden det kun er de skattemessige vurderinger som er tema for oppgaven, vil mange av de vurderinger som bør gjøres når man skal organisere virksomheten, ikke vektlegges i denne oppgaven. Begrunnelsen for at oppgaven er avgrenset på denne måten, er hovedsakelig størrelsen på oppgaven. Valg av selskapsform er et bredt tema, og kan ikke behandles på en fullstendig måte i en oppgave av dette omfang.

1.2 Problemstilling

Oppgavens konkrete problemstilling er en sammenligning av de skattemessige konsekvensene av å velge aksjeselskap på den ene side og enkeltpersonforetak på den andre.

Jeg har valgt en praktisk vinkling på denne oppgaven. Det vil si at jeg vil foreta utregninger, slik at jeg får tallbasert materiale som sammenligningsgrunnlag. Dette innebærer at man kan se konkrete resultater, og at oppgavens konklusjoner ikke baseres på teoretiske drøftelser. Denne praktiske vinklingen gjør det også mulig for meg å illustrere den skattemessige effekten av de ulike løsningene. De tallmessige resultatene vil nødvendigvis avhenge av en del forutsetninger som må gjøres underveis i oppgaven. Av den grunn må konklusjonene baseres på de konkrete valg og forutsetninger som er gjort, men jeg vil også prøve å trekke ut generelle trekk ved organisasjonsformene som kan være av avgjørende betydning.

1.3 Metode

Oppgavens problemstilling favner bredt innenfor skatteretten. Dette medfører at jeg ikke har mulighet til å gå i dybden i alle rettslige problemstillinger som oppstår. Oppgavens fokus er ikke i hovedsak på rettslige tvilsomme spørsmål, men på forskjellene mellom to

organisasjonsformer, og det er derfor sammenligningen som vil utgjøre hovedpoenget i oppgaven.

Noen steder i oppgaven vil jeg legge frem uttalelser fra Finansdepartementet om hvordan skattereglene bør forstås. Høyesterett viser forholdsvis hyppig til uttalelser fra Finansdepartementet og Skattedirektoratet. Det finnes imidlertid eksempler i rettspraksis på at Høyesterett har tillagt uttalelser fra Finansdepartementet liten eller ingen vekt, se for eksempel Rt. 1990 s. 1293 Ytterbøe. Det er også hevdet i juridisk teori at slike uttalelser neppe kan bli avgjørende uten at det foreligger ligningspraksis som styrker uttalelsene.² Det er etter dette klart, at uttalelsene jeg legger frem fra Finansdepartementet, ikke uten videre kan anses som gjeldende rett. Uttalelsene fra Finansdepartementet er brukt i denne oppgaven som et synspunkt på hvordan de aktuelle problemstillingene skal løses.

1.4 Avgrensning

På grunn av omfanget av denne oppgaven, har jeg vært tvunget til å foreta en del ytterligere avgrensninger enn de som allerede er nevnt.

I denne oppgaven har jeg fokusert på sammenligning av den løpende beskatningen av aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Det vil si at fokuset ligger på skatteplikten det enkelte år.

Ved generasjonsskifte vil det være en viktig skattemessig forskjell hvorvidt foretaket er organisert som enkeltpersonforetak eller aksjeselskap. Utgangspunktet i norsk skatterett er at, ved arv eller gave av formuesobjekter, vil arvingens eller gavemottakerens kostpris utgjøre formuesobjektets omsetningsverdi på gavetidspunktet eller arvetidspunktet, begrenset oppad til det beløp som legges til grunn ved arveavgiftsberegningen, jf. skatteloven § 9-7.³ Dette er det såkalte diskontinuitetsprinsippet, som vil gjelde ved

² Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 60

³ NOU 2000:8 punkt. 9.2.1 og 9.2.2

generasjonsskifte i enkeltpersonforetak. For blant annet aksjer er det innført et kontinuitetsprinsipp i skatteloven § 10-33. Det heter i denne bestemmelsen at ved arv eller gave av aksjer fra personlig skatteyter til en arving eller gavemottaker som også er personlig skatteyter, så trer arvingen eller gavemottakeren inn i arvelaterens inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skatteposisjoner tilknyttet aksjen.

Hvorvidt det er diskontinuitet eller kontinuitet som er skattemessig gunstig i det konkrete tilfelle, vil avhenge av omsetningsverdien på formuesobjektet. Med den begrunnelse at oppgaven fokuserer på den løpende beskatningen, vil ikke generasjonsskifte bli ytterligere behandlet i denne oppgaven.

Et aksjeselskap er fritatt for skatt på formue, jf. skatteloven § 2-36 første ledd litra a. En fysisk aksjonær må imidlertid skatte av eventuell formue på personlig hånd. Til og med inntektsåret 2007 skulle man ved verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer kun regne med en viss prosent av selskapets ligningsverdi, og for inntektsåret 2007 var denne 85 prosent. Siden aksjerabatten nå er fjernet er ikke formuesskatten lenger relevant i en sammenligning av de to organisasjonsformene.

1.5 Fremstillingen videre

I den videre fremstillingen vil jeg først redegjøre teoretisk for de to organisasjonsformene. Deretter vil reglene bli anvendt praktisk i det som vil være oppgavens sammenligningsdel. Sammenligningsdelen har jeg bygget opp ved å lage fire forskjellige virksomheter som har forskjellige kjennetegn. Jeg vil vurdere for hver enkelt virksomhetstype hvilken foretaksform som bør velges, basert på de skattemessige vurderingene. Begrunnelsen for at jeg har valgt å gjøre det på denne måten, er at hvilken selskapsform som bør velges, trolig vil variere. Ved å anvende skattereglene praktisk, mener jeg at det er større muligheter for å kunne konkludere på en god måte.

Jeg har videre valgt å vise skattebelastningen for eier av aksjeselskap på to forskjellige måter. I de tilfeller hvor det forutsettes at selskapet ikke har ansatte i virksomheten, forutsettes det at aksjonæren er en aktiv eier, og at han således tar ut lønn av virksomheten i tillegg til utbytte. I de tilfeller hvor det er ansatte i virksomheten forutsettes det at aksjonæren er passiv, slik at det er kun utbyttebeskatning som er aktuell. Det kunne ha vært hensiktsmessig og vist resultatene for begge inntektstypene ved alle virksomhetene, men på grunn av omfanget av oppgaven lar det seg ikke gjøre.

2 Foretaksformer

2.1 Aksjeselskaper

2.1.1 Selskapsrettslige kjennetegn

Et aksjeselskap er et selskap hvor ingen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, jf. aksjeloven § 1-1 andre ledd. Dette innebærer blant annet at dersom kreditorene ønsker å få dekning for gjeld, må de gå på selskapet som sådan og ikke på eierne av selskapet. Gjeldsansvaret er indirekte, det vil si at eierne har et ansvar overfor aksjeselskapet, men ikke direkte overfor kreditorene, jf. aksjeloven § 1-2 første ledd.⁴ Dette er et ansvar som medfører at når innskuddsforpliktelsen er gjort opp, så er aksjonæren normalt sett fri for ansvar.⁵ Det følger av aksjeloven § 2-11 at selskapets krav på innskuddet oppstår ved aksjetegningen, og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i stiftelsesdokumentet. Av samme bestemmelse fremgår det at dette tidspunktet ikke kan være senere enn det tidspunkt selskapet meldes til foretaksregisteret, jf. aksjeloven § 2-18.

Et aksjeselskap er et selvstendig rettssubjekt.

2.1.2 Skattelegging av aksjeselskap

2.1.2.1 Skattemessige kjennetegn

Et aksjeselskap er et selvstendig skattesubjekt. Dette følger av skatteloven § 2-2 første ledd litra a. Aksjeselskapet som sådan er derfor skattepliktig for virksomhetens overskudd som alminnelig inntekt.

Det følger av skattelovens kapittel tolv at det ikke skal beregnes personinntekt for aksjeselskap. Et aksjeselskap skal således ikke betale toppskatt til staten eller trygdeavgift til folketrygden.

⁴ Geir Woxholth, *Selskapsrett*, 2. Utgave (Oslo 2007) s. 35

⁵ Ot.prp.nr 36 (1993-1994) s. 87

2.1.2.2 Alminnelig inntekt

Alminnelig inntekt er det skatterettslige beregningsgrunnlaget for et aksjeselskaps overskudd. Et aksjeselskap skattelegges også i den alminnelige inntekten for den delen av overskuddet som skal utdeles som utbytte til aksjonærene.⁶ Dette innebærer at hele aksjeselskapets overskudd er gjenstand for beskatning som alminnelig inntekt.

Det følger av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2008 § 3-3 at skattesatsen for skatt til staten er på 28 prosent. Av samme bestemmelse fremgår det at aksjeselskaper med flere er fritatt for skatt til det felleskommunale skattefondet, da skattesatsen er 0.

Siden det ikke skal beregnes personinntekt av overskuddet i et aksjeselskap, vil overskudd i aksjeselskapet i utgangspunktet kun skattelegges med en sats på 28 prosent. Det kommer imidlertid til en ekstra skatt for personlig aksjonærer, ved et eventuelt uttak av utbytte fra selskapet. Dette er en skatt som pålegges den fysiske aksjonæren, og ikke selskapet som sådan.

2.1.2.3 Fritaksmetoden

Det følger av skatteloven § 2-38 første ledd litra a, jf. andre ledd litra a, at i de tilfeller hvor aksjonæren er et aksjeselskap eller en annen juridisk person, er man fritatt for skatteplikt på utbytte. Dette er den såkalte fritaksmetoden, og metoden har som formål å unngå kjedebeskatning.⁷ Siden inntekter i form av utbytte er skattefrie for selskapet, har man etter den generelle fradragsbestemmelsen i skatteloven § 6-1 heller ikke rett på fradrag for utgifter til ervervelse, vedlikehold eller sikring av denne inntekten. Det er imidlertid gitt en særskilt fradragsbestemmelse i skatteloven § 6-24, som medfører at det gis fradrag for utgifter som har gått med på å erverve inntekt som er fritatt for skatteplikt etter skatteloven § 2-38. I bestemmelsens andre ledd avgrenses retten på fradrag slik at det ikke gis fradrag for ervervs- og realisasjonskostnader.

⁶ Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4. utgave (Oslo 2006) s. 272

⁷ Ot.prp.nr.1(2004-2005) s. 52

I Ot.prp.nr.1 for 2008-2009 har Finansdepartementet gått inn for en endring av fritaksmetoden, og denne endringen er begrunnet i at fradragsretten for utgifter tilknyttet skattefrie inntekter etter skatteloven § 6-24, er for liberal og ikke godt nok begrunnet.⁸ I proposisjonen fremheves det at å fjerne hele fradragsretten i § 6-24, kan skape avgrensingsproblemer i forhold til utgifter som er fradragsberettiget i foretaket. Det foreslås i stedet å innføre en bestemmelse som medfører at 3 prosent av de til nå skattefrie inntektene, skal være gjenstand for skatteplikt. Denne inntektsføringen skal altså anses som en reversering av de fradragsførte kostnadene.⁹ Endringen er ikke vedtatt, men det er foreslått at den trer i kraft allerede fra tidspunktet for forslaget 7. oktober 2008. Dette for å forhindre tilpasninger til den nye regelen.

Fritaksmetoden vil ikke bli nærmere omtalt i denne oppgaven. Dette fordi jeg i denne oppgaven har fokusert på de tilfeller hvor en person enten er eier av et enkeltpersonforetak eller et aksjeselskap, og jeg vurderer de skattemessige konsekvensene for denne fysiske eieren. I disse tilfellene forutsettes det at denne ene personen er eneeier av aksje i aksjeselskapet, og det vil derfor ikke være praktisk med et annet aksjeselskap som aksjonær.

2.1.2.4 Aksjonærmodellen

Det følger av skatteloven § 10-11 første ledd, at utbytte fra et aksjeselskap er å anse som skattepliktig inntekt. I bestemmelsens andre ledd uttrykkes hva som menes med utbytte. Utbytte er enhver utdeling som innebærer vederlagsfri overføring fra aksjeselskapet til en aksjonær. Dette gjelder uavhengig av om det dreier seg om penger, eiendeler eller tjenester.¹⁰ Unntatt fra utbyttebestemmelsen er tilbakebetaling av aksjekapital, herunder overkurs, samt utbetaling ved likvidasjon av aksjeselskap, jf. skatteloven § 10-11 andre ledd andre punktum. Dersom aksjonæren yter delvis vederlag for en mottatt fordel av

⁸ Ot.prp.nr.1(2008-2009) s. 33

⁹ Ot.prp.nr.1(2008-2009) s. 33

¹⁰ NOU 2005:2 s. 60

selskapet vil den vederlagsfrie delen av fordelene være skattepliktig som utbytte.¹¹ Dette er praktisk når aksjonæren betaler betydelig underpris på fordeler mottatt fra selskapet.

Skattesatsen på utbyttet er 28 prosent, jf. Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2008 §§ 3-2 andre ledd og 3-9. Fordi selskapet bare kan dele ut den delen av overskuddet som er tilbake etter selskapet har skattet av overskuddet i virksomheten, blir effektiv skattesats på aksjeutbyttet målt i prosent av det selskapsoverskuddet som ligger til grunn for utbytteutdelingen.¹² Effektiv skattesats for utbyttet blir da 20,16. Denne kommer man frem til ved å ta 28 prosent av selskapets overskudd etter skatt, det vil si 28 prosent av 72. Samlet effektiv skatt på utdelt selskapsoverskudd er derfor som utgangspunkt 48,16 prosent.¹³ Denne kommer man frem til ved å legge sammen skatten på selskapets overskudd med effektiv skattesats for aksjonæren på aksjeutbytte 28 + 20,16 prosent.

En fysisk aksjonær har krav på personfradrag ved skattelegging av utbyttet. Dette følger av skatteloven § 15-4, hvor det heter at personlig skatteyter skal ha personfradrag i alminnelig inntekt. Videre heter det at Stortinget fastsetter personfradrag i klasse 1 og klasse 2 for det enkelte inntektsår. Av andre ledd følger at for å få personfradrag i klasse 2, må man enten, etter litra a være ektefeller som lignedes under ett for begge samlede formue og inntekt, eller, etter litra b være enslig med omsorg for barn under 18 år ved utgangen av inntektsåret, eller ha eldre barn som vedkommende virkelig forsørger. Andre enn de som er nevnt under annet ledd, skal ha personfradrag i klasse 1, jf. bestemmelsens tredje ledd. I Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2008 § 6-3, er personfradrag i klasse 1 satt til kr 38 850,-, og personfradrag i klasse 2 er satt til kr 77 700,-. I St.prp.nr.1 Skatte-, avgifts og tollvedtak (2008-2009) punkt 2.2.2 som ble lagt frem sammen med statsbudsjettet for 2009 er personfradragene for 2009 foreslått til kr 40 800,- i klasse 1, og kr 81 600,- i klasse 2. Dette er en økning av personfradragene på 5 prosent.

¹¹ NOU 2005:2 s. 60

¹² Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4.utgave (Oslo 2006) s. 283

¹³ NOU 2003:9 pkt. 9.7

Aksjonærmodellen medfører at det til en viss grad skjer en dobbelbeskatning av aksjeselskapets overskudd. Dette fordi selskapets overskudd først vil bli beskattet med 28 prosent. Når en fysisk aksjonær senere tar ut utbytte av selskapet, må vedkommende på nytt skatte av det samme overskuddet.¹⁴

2.1.2.5 Skjermingsfradrag

Det følger av skatteloven § 10-12 første ledd at personlig skatteyter som har alminnelig skatteplikt til Norge for mottatt utbytte, får fradrag for skjerming i alminnelig inntekt. Hensikten med aksjonærmodellen er å skjerm investeringens risikofrie avkastning, slik at det kun er avkastning utover denne som er skattepliktig, og skjermingsfradraget representerer denne risikofrie avkastningen.¹⁵ I bestemmelsens andre ledd fremgår det at man kommer frem til skjermingsfradraget ved å multiplisere skjermingsgrunnlaget med en skjermingsrente. Det følger også av bestemmelsen at det skal beregnes skjermingsfradrag for hver enkelt aksje.

For aksjeselskaper hvor det kun er en aksjonær kan man løse det problematiske med beregning av skjermingsgrunnlag for hver enkelt aksje, isolert sett, ved å gjøre om alle aksjene til en aksje. På denne måten overføres alle skatteposisjonene til en aksje, jf. skatteloven § 10-34 første ledd litra c jf. forskrift til gjennomføring og utfylling mv. av skatteloven av 26.mars 1999 nr. 14 § 10-34-1 tredje ledd litra b. I den videre fremstilling vil denne forskriften bli forkortet fsfin. På denne måten får aksjonæren kun ett skjermingsgrunnlag å forholde seg til.¹⁶ Det er trolig ikke helt uvanlig i praksis at alle aksjene har samme inngangsverdi, og at man derfor kun beregner et skjermingsgrunnlag for samtlige aksjer.

¹⁴ Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4.utgave (Oslo 2006) s. 281

¹⁵ Ot.prp.nr.1(2004-2005) s. 33

¹⁶ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7.utgave (Oslo 2008) s. 543

Størrelsen på skjermingsrenten fastsettes av departementet i forskrift, jf. skatteloven § 10-12 andre ledd tredje punktum. I fsfin § 10-12-1, har vi regler om beregning av skjermingsrenten. Etter fsfin § 10-12-1 første ledd skal skjermingsrenten beregnes med utgangspunkt i aritmetisk gjennomsnittlig observert rente på statskasseveksler med tre måneders løpetid. I første ledd andre punktum fastslås det at renten skal nedjusteres med 28 prosent og avrundes til nærmeste tiendedels prosentpoeng. Begrunnelsen for at renten skal nedjusteres, er at renten på statskasseveksler er før skatt. Den skjermingen som skal foretas ved utbytte til aksjonæren er imidlertid etter at selskapet har skattet 28 prosent av utbyttet, og utbyttet innenfor skjermingen vil være skattefritt for aksjonæren.¹⁷ Derfor må også skjermingsrenten nedjusteres til etter skatt.

Skjermingsrenten blir fastsatt i januar etter inntektsåret, jf. forskriften § 10-12-1 andre ledd. Dette innebærer at det per dags dato ikke foreligger en skjermingsrente for inntektsåret 2008. I skrivende stund¹⁸ ser det ut til at skjermingsrenten for 2008 basert, på aritmetisk gjennomsnittlig observert rente på statskasseveksler med tre måneders løpetid, vil være på ca 5,4 prosent før skatt.¹⁹ For aksjonærmodellen blir da skjermingsrenten på ca 3,9 prosent. Da vi ikke har noen sikker skjermingsrente for året 2008, velger jeg å anvende skjermingsrenten for inntektsåret 2007 i denne oppgaven. Skjermingsrenten for inntektsåret 2007 var på 3,3 prosent.²⁰

Skjermingsgrunnlaget skal settes til aksjenes inngangsverdi, tillagt aksjenes ubenyttede skjermingsfradrag fra tidligere år, jf. skatteloven § 10-12 andre ledd. Inngangsverdien settes til det beløp skatteyteren har betalt for aksjen, tillagt eventuelle kostnader som skatteyteren har hatt til mekler eller lignende ved anskaffelsen av aksjen, jf. skatteloven § 10-12 andre ledd jf. § 10-32 andre ledd.

¹⁷ Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4.utgave (Oslo 2006) s. 339

¹⁸ 23.11.2008

¹⁹ http://www.norges-bank.no/templates/article_55484.aspx

²⁰ <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62434&epslanguage=NO>

Det er fastsatt i skatteloven § 10-12 andre ledd fjerde punktum at retten til skjermingsfradrag tilhører den som er eier av aksjen 31. desember i inntektsåret. Dette innebærer at dersom aksjen for eksempel blir solgt 30. november, vil det være den som har vært eier av aksjen kun i en måned som vil få fordelene av skjermingsfradraget.

Skjermingsfradraget kommer bare til anvendelse dersom utbyttet er lovlig utdelt, jf. skatteloven § 10-12 første ledd andre punktum. Det vil si at dersom utbyttet ikke er lovlig utdelt, har man ikke krav på skjermingsfradrag ved den aktuelle utbytteutdelingen.

At utbyttet må være lovlig utdelt kan for det første bety at selskapslovgivningens saksbehandlingsregler må være fulgt, og for det andre kan det bety at de materielle rettslige reglene vedrørende omfanget av utbyttet må være ivaretatt. I forarbeidene er dette kravet ikke drøftet inngående. Finansdepartementet har i brev av 9. april 2003²¹ i forhold til lovlighetskravet ved fisjoner og fusjoner uttalt at ikke ethvert avvik fra selskapslovgivningens regler medfører at transaksjonen er ugyldig i forhold til skatteplikten. Selv om uttalelsene er gjort i forhold til fisjoner og fusjoner må det antas at de generelle synspunktene vedrørende lovlighetskravet kan gjøres gjeldende også i forhold til utbytte. Finansdepartementet uttaler i brevet at de ikke har noen innvendinger mot at det i påvente av en nærmere gjennomgang av regelverket praktiseres et vesentlighetskriterium ved vurderingen om transaksjonen tilfredstiller kravene til skattefri fusjon eller fisjon. I en dom fra Høyesterett, Rt. 2005 s. 86 ble en fisjon ansett som skattefri på tross av en protokollasjonsmangel. Høyesterett viser i denne dommen til at skattemyndigheten har lagt til grunn et vesentlighetskriterium ved vurderingen av skattefriheten ved fisjoner og fusjoner.²² Uttalelsen av Finansdepartementet må etter dette oppfattes slik at ikke ethvert brudd på saksbehandlingsreglene medfører at disposisjonen er ugyldig skattemessig sett.²³ I juridisk teori er det videre hevdet at de materielle rettslige kravene til beløpsgrensen må oppfattes absolutt.²⁴ Med beløpsgrensen menes regelen i aksjeloven § 8-1 første ledd jf.

²¹ Utv. 2003 s. 796

²² Rt. 2005 s. 86 avsnitt 35

²³ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 523

²⁴ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 523

andre ledd, hvor det heter at det er kun årsresultat etter det godkjente resultatregnskapet for siste regnskapsår, samt annen egenkapital etter fradragene i bestemmelsens nummer 1, 2, 3 og 4 som kan deles ut som utbytte. I andre ledd er det ytterligere en begrensning på utdelingen, og det heter der at selskapet ikke kan dele ut utbytte uten å følge reglene om kapitalnedsettelse, dersom utdelingen medfører at egenkapitalen etter utbyttet er mindre enn ti prosent av balansesummen.

Finansdepartementet har i en uttalelse av 16. november 2006²⁵ uttalt at reglene i skatteloven § 10-12 første ledd første og andre punktum bør forstås slik at skjermingsfradraget ikke bortfaller ved ulovlig utbytte, men det utsettes. Det vil si at den skjermingen man ikke får benyttet seg av det aktuelle året, på grunn av at utbyttet er ulovlig, kan fremføres til fradrag i senere års utbytte eller redusere skattepliktig gevinst ved salg av aksjen, jf. skatteloven § 10-31 første ledd andre punktum. Dersom det fremførte skjermingsfradraget ikke er fullt utnyttet ved senere utbytteutdelinger, vil man kun få fullt utnyttet retten til å fremføre skjermingsfradraget ved salg av aksjer, dersom det ubenyttede skjermingsfradraget ikke overstiger skattepliktig gevinst, jf. skatteloven § 10-31 første ledd tredje punktum.

2.1.2.6 Fremføring av ubenyttet skjermingsfradrag.

Dersom skjermingsfradraget overstiger årets utbytte, kan ubenyttet skjerming fremføres til fradrag i senere års utbytte på samme aksje, jf. skatteloven § 10-12 første ledd fjerde punktum. Dette ubenyttede skjermingsfradraget skal etter skatteloven § 10-12 andre ledd andre punktum legges til aksjens inngangsverdi ved beregning av skjermingsgrunnlaget neste år. Ved å legge til ubenyttet skjerming fra tidligere år på årets skjermingsgrunnlag, sikrer man at ubenyttet skjerming fremføres med renter.²⁶ Fremføring av ubenyttet skjermingsfradrag er ikke tidsbegrenset.

²⁵ Uttalelsen er ikke funnet i original utgave, men er referert via Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 518

²⁶ Ot.prp.nr. 1 (2004-2005) s. 39

2.1.3 Lønn eller utbytte

2.1.3.1 Innledning

I mange virksomheter vil aksjonæren også delta aktivt i den daglige driften av selskapet. Det kan derfor være naturlig for eieren å ta ut lønn av virksomheten, i stedet for eller i tillegg til utbytte. Det kan også være et spørsmål om man plikter å ta ut lønn fra virksomheten. Jeg vil først redegjøre for hvorvidt en aktiv aksjonær plikter å ta ut lønn av aksjeselskapet, og deretter vil jeg redegjøre for reglene rundt beskatning av lønn til aksjonæren.

2.1.3.2 Tvangslønn

Det kan i noen tilfeller være ønskelig å ikke ta ut lønn for arbeidsinnsatsen man har nedlagt i virksomheten. Grunnen til dette er at de maksimale marginals kattene på lønnsinntekter er høyere enn de maksimale marginals kattene på kapitalinntekter. Kapitalinntekter skattelegges med en effektiv skattesats på 48,16 prosent, og dette er inkludert 28 prosent selskapsskatt. Lønnsinntekter blir imidlertid skattelagt med 54,3 prosent dersom høyeste sats på toppskatten kommer til anvendelse samt arbeidsgiveravgiften er inkludert.²⁷

Dersom man ikke tar ut lønn for det arbeidet man har lagt ned i virksomheten, reiser det et spørsmål om ligningsmyndighetene har rettslig grunnlag for å tvangsilegge en lønn tilsvarende verdien av det arbeidet som er nedlagt, eventuelt markedslønn for det arbeid som er utført.

Problemstillingen vedrørende tvangslønn er ikke drøftet inngående i forarbeidene til skattereformen av 2004-2006. Finansdepartementet uttaler kun at det vil være grunnlag for ligningsmyndighetene til å foreta gjennomskjæring i tilfeller med illojale tilpasninger.²⁸

²⁷ <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62416&epslanguage=NO>

²⁸ Ot.prp.nr. 92 (2004-2005) s. 29

I dom fra Høyesterett inntatt i Rt. 2006 s. 1575 ble en deltaker i et ansvarlig selskap ilagt tvangslønn. Faktum i saken gjaldt delingsmodellen under den tidligere skattereformen. Deltakeren hadde en andel på 33 prosent i selskapet, og det aktuelle ligningsåret tok vedkommende ut overskudd av virksomheten tilsvarende sin eierandel av det samlede overskuddet. I ligningsoppgaven var det ikke opplyst at den aktuelle eieren hadde arbeidet i virksomheten. Ligningsmyndighetene fastsatte en tvangslønn på kr 200 000,- for deltakeren, og Høyesterett godtok dette. Hjemmelen for gjennomskjæringen var skatteloven § 13-1.

Dommen er grunnleggende i den forstand at det er første gang Høyesterett uttaler at det er grunnlag for ligningsmyndighetene til å ilegge tvangslønn, selv om det er avtalt privatrettslig, at det ikke skal utbetales lønn. Selv om dommen gjelder et ansvarlig selskap, gir den generelle holdepunkter for at det er grunnlag for ligningsmyndighetene til å ilegge tvangslønn også for andre selskapsrettslige institusjoner.

Det kan stilles spørsmål om hvorvidt Høyesterett ville komme til samme resultat dersom faktum i dommen var aktuelt i forhold til den nye skattereformen. Dommen gjaldt den gamle skattemodellen, og konsekvensen av at skatteyteren ble ilagt tvangslønn, var at selskapet ble delingspliktig.²⁹ At selskapet ble delingspliktig innebar at hele overskuddet skulle tilordnes den aktive eieren, og av overskuddet skulle det beregnes personinntekt som skulle skattelegges med 27,3 prosent.³⁰ Konsekvensen av at skatteyteren ikke hadde tatt ut arbeidsvederlag av selskapet var betraktelig større under delingsmodellen, enn det som vil være tilfellet under nåværende aksjonærmodell. Under nåværende aksjonærmodell, er nemlig formålet at det ikke skal være store forskjeller mellom kapitalinntekter og arbeidsinntekter.³¹

I den omtalte dommen uttalte Høyesterett at det ikke var nødvendig med en illojalitetsvurdering, og at et illojalitetskriterium uansett ikke kunne avgrense virkeområdet

²⁹ Lars Henrik Rolstad, *Tvangslønn for aktive eiere*, s. 44

³⁰ Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 1119

³¹ NOU 2005:2 s. 50

for skatteloven § 13-1. Høyesterett holdt altså åpent spørsmålet om illojalitet er et krav for gjennomskjæring etter skatteloven § 13-1. Etter den ulovfestede omgåelsesnormen er det et krav om illojalitet. Dette er ofte formulert slik at skatteyderens formål med disposisjonen fremstår som stridende mot skattereglenes formål.³² Dette er uttrykt blant annet i Telenor dommen inntatt i Rt. 2006 s.1232.³³ Dette kan tyde på at det i mange tilfeller vil være lettere med gjennomskjæring etter skatteloven § 13-1, enn det er etter den ulovfestede gjennomskjæringsnormen.³⁴

Enskilda Securities er en sak som er til behandling i disse tider. Problemstillingen i denne saken gjelder arbeidsgodtgjørelse til stille deltakere i et indre selskap.³⁵ Når saken er avgjort, vil den trolig komme til å gi bidrag til de rettslige spørsmålene rundt problematikken med tvangslønn.

Jeg velger å ikke gå nærmere inn på problemstillingen rundt tvangslønn. Dette fordi det er en problemstilling som er svært omfattende, og som ikke er så sentral at det kan gjøres ytterligere plass til diskusjonen i denne fremstillingen.

2.1.3.3 Beskatning av lønn fra selskapet til aksjonæren

Hvis det skal utbetales lønn til eieren i et aksjeselskap må selskapet betale arbeidsgiveravgift. Grunnlaget for arbeidsgiveravgiften er lønn og annen godtgjørelse for oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som arbeidsgiveren plikter å innberette, jf folketrygdloven § 23-2. Satsene for arbeidsgiveravgiften fastsettes årlige i det såkalte trygdeavgiftsvedtaket. Vi har et svært komplisert sonesystem for satsene for arbeidsgiveravgiften. Da arbeidsgiveravgiften ikke er sentral eller av avgjørende betydning i oppgaven, går jeg ikke nærmere inn på systemet for satsene på arbeidsgiveravgiften.

³² Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 1099

³³ Rt. 2006 s. 1232 avsnitt 47

³⁴ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 1099

³⁵ Utv. 2007 s. 117

Satsen som vil bli brukt i denne oppgaven, er den som omtales som normalsatsen og som for inntektsåret 2008 er på 14,1 prosent, jf. trygdeavgiftsvedtaket § 1 litra h.

Arbeidsgiveravgiften³⁶ samt lønnskostnadene er fradragsberettiget ved beregning av alminnelig inntekt på selskapets hånd, jf. den generelle fradragsbestemmelsen i skattelovens § 6-1 første ledd.

Lønn for arbeidsinnsats skattelegges annerledes enn utbytte, og skatteplikten blir derfor annerledes for aksjonæren når han mottar lønn, enten i stedet for eller i tillegg til utbytte. Lønnsinntekter er skattepliktig hos mottakeren som alminnelig inntekt, jf. skatteloven § 5-1 første ledd jf. § 5-10 første ledd. Når man mottar lønnsinntekter har man krav på minstefradrag etter skatteloven § 6-31 første ledd litra a. Minstefradrag er et fastsatt fradrag som gis i stedet for de faktiske utgiftene man har hatt til å sikre skattepliktig inntekt. Dersom man har hatt faktiske utgifter som overstiger minstefradraget, kan man kreve fradrag for de faktiske utgiftene i stedet, jf. skatteloven § 6-30 første ledd første punktum. Minstefradraget for lønnsinntekter skal etter skatteloven § 6-32 første ledd litra a gis med 36 prosent av summen av lønnsinntektene. I samme bestemmelse litra d heter det at Stortinget skal fastsette nedre og øvre grense for minstefradraget etter litra a og b. I Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2008 § 6-1, er det bestemt at minstefradraget i lønnsinntekt ikke skal settes lavere enn kr 31 800,- og ikke høyere enn kr 67 000,-. I forslag til Skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2009, som ble lagt frem sammen med forslag til statsbudsjett for 2009, er det i punkt 2.2.2 foreslått å øke den øvre grensen til kr 70 400,-.³⁷

En personlig skatteyder har også krav på personfradrag ved beregning av alminnelig inntekt. Reglene om størrelsen på personfradraget er det redegjort for ovenfor.

For lønsmottakere skal det også beregnes personinntekt etter skatteloven § 12-12 litra a. Beregning av personinntekt er grunnlaget for betaling av trygdeavgift og toppskatt, jf.

³⁶ NOU 2005:2 s. 51

³⁷ St.prp.nr.1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak punkt.2.2.2

skatteloven § 12-1. Skattesatsene for toppskatten til staten er progressive. I Stortingets skattevedtak for året 2008 § 3-1 er det bestemt at toppskatt til staten svares med 9 prosent av den delen av inntekten som overstiger kr 420 000,-, og 12 prosent av den delen av inntekten som overstiger kr 682 500,- i klasse 0, 1 og 2.

Reglene om satsene for trygdeavgiften finnes i folketrygdloven. Det er flere alternative satser for trygdeavgiften. Satsene avhenger ikke av inntektens størrelse, men av inntektens art. I folketrygdloven § 23-3 har man delt satsene inn i tre grupper, lav sats, mellomsats og høy sats. Begrunnelsen for at vi har ulike satser må sees i sammenheng med at trygdeavgiften skal finansiere folketrygdens kostnader. De skattytere som har inntekt som ikke er pensjonsgivende, for eksempel pensjonsinntekter, skal kun betale lav sats som reflekterer bidrag til dekning av helsetjenester.³⁸ Skillet mellom mellomsats og høy sats går hovedsakelig mellom arbeidsinntekt og virksomhetsinntekt, og er begrunnet i arbeidsgiveravgiften. Siden lønnsinntekter belastes med arbeidsgiveravgift og virksomhetsinntekt ikke gjør det, er satsen for trygdeavgiften høyere for selvstendig næringsdrivende. Satsen på trygdeavgiften er imidlertid ikke så høy at forskjellen er utjevnet helt.³⁹

Stortinget fastsetter satsene for trygdeavgiften årlig i det såkalte folketrygdavgiftsvedtaket. For skatteåret 2008 er den lave satsen på 3 prosent, mellomsatsen på 7,8 prosent og den høye satsen er på 11 prosent. Det følger av folketrygdloven § 23-3 annet ledd litra a, at det er mellomsatsen på 7,8 prosent som anvendes for lønnsinntekter.

Under forrige avsnitt ble det fremhevet at de maksimale marginals kattene på lønnsinntekter og utbytte, medførte at det ville være gunstigere å ta ut utbytte av virksomheten enn lønn. Dersom man ikke når grensene for toppskatten på kr 420 000,- vil det imidlertid være skattemessig gunstigere å få lønn enn utbytte. Utbytte vil samlet bli skattelagt med en prosent på 48,16. Lønn vil opptil grensene for toppskatten imidlertid kun bli skattelagt med

³⁸ Frederik Zimmer, *Lærebok i skatterett*, 5. utgave (Oslo 2005) s. 86

³⁹ Ot.prp. nr 35 (1990-1991) s. 99

35,8 prosent. Denne kommer man frem til ved å legge sammen skatten på alminnelig inntekt, som er på 28 prosent, med trygdeavgiften på 7,8 prosent. I tillegg til dette kommer arbeidsgiveravgiften. Arbeidsgiveravgiften er skattepliktig på arbeidsgivers hånd, men veltes som regel over på lønnsmottaker.⁴⁰ For en bedrift som eies av personen som også mottar arbeidsvederlaget, spiller det imidlertid ingen rolle hvem som i realiteten dekker arbeidsgiveravgiften, da det uansett vil være samme skatteyter. Samlet skatteprosent inkludert arbeidsgiveravgiften blir 42,3 prosent opptil grensene for toppskatten.⁴¹

2.1.4 Tidspunkt for beskatning

Dersom man ikke tar ut utbytte fra et aksjeselskap vil selskapets overskudd i utgangspunkt kun bli beskattet med 28 prosent. At beskatningen skjer ved utdeling innebærer således at skatteyteren selv kan kontrollere tidfestingen av inntekten, og det ble på grunn av dette fremhevet i forarbeidene at skattesatsen på utbytte burde være flat slik at skatteplanlegging blir mindre attraktivt.⁴² Det kan imidlertid på tross av dette være lønnsomt å ikke ta ut pengene av selskapet. Dette vil gjelde dersom man investerer pengene slik at de ikke blir skattelagt i selskapet, for eksempel ved at man investerer overskuddet i aksjer.⁴³ Dersom forslaget, fremsatt i Statsbudsjettet 2009⁴⁴, om å gjøre 3 prosent av de til nå skattefrie inntektene skattepliktige, vil man ikke lenger kunne oppnå full skattefrihet for hele investeringen. Man vil allikevel oppnå en skattmessig gunstigere posisjon enn dersom pengene hadde vært tatt ut til personlig bruk.

⁴⁰ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 356

⁴¹ <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62416&epslanguage=NO> Satsen er funnet ved å trekke fra maksimal toppskatt på 12 prosent fra de beregnede marginale skattesatsene på linken.

⁴² NOU 2005:2 s. 78

⁴³ Åse K. Nebb og Therese K. Gjerde, *Slik sparer du skatt*, Oslo 2007 s. 274

⁴⁴ Ot.prp.nr.1(2008-2009) s. 33

2.2 Enkeltpersonforetak

2.2.1 Selskapsrettslige kjennetegn

Enkeltpersonforetak er en virksomhet hvor innehaveren av virksomheten er personlig og ubegrenset ansvarlig for virksomhetens gjeld. Man kan altså si at virksomheten drives for en enkelt persons regning og risiko.⁴⁵ Et enkeltpersonforetak kan ikke defineres som et selskap.⁴⁶ På tross av dette er enkeltpersonforetak av en viss størrelse underlagt enkelte av reglene i selskapsloven, jf. § 1-1 tredje ledd. Dette gjelder enkeltpersonforetak som de tre siste regnskapsår gjennomsnittelig har hatt mer enn 30 ansatte, eller det med hjemmel i selskapsloven § 2-10 er truffet vedtak om konsernrepresentasjon. Reglene sikrer de ansatte rett til representasjon i virksomhetens styrende organer.⁴⁷ Et enkeltpersonforetak er ikke et eget rettssubjekt.⁴⁸ Dette innebærer blant annet at det ikke er mulig å saksøke foretaket som sådan. Man må i stedet saksøke eieren av foretaket.

Det er ingen alminnelig plikt for enkeltpersonforetak til å registrere seg i foretaksregisteret. Det følger imidlertid av foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nummer syv, at enkeltpersonforetak som driver med handel med dertil innkjøpte varer, eller som sysselsetter mer enn fem ansatte i hovdestilling, har registreringsplikt.

2.2.2 Skattelegging av enkeltpersonforetak

2.2.2.1 Skattemessig kjennetegn

Et enkeltpersonforetak er ikke et selvstendig skattesubjekt. Konsekvensen av dette er at eieren av foretaket lignedes for selskapets inntekter og formue på personlig hånd.

⁴⁵ Geir Woxholth, *Selskapsrett*, 2. Utgave (Oslo 2007) s. 39

⁴⁶ Geir Woxholth, *Selskapsrett*, 2. Utgave (Oslo 2007) s. 39

⁴⁷ Ot.prp. nr 24 (1987-1988) s. 27 og 28

⁴⁸ Ot.prp. nr. 92 (2004-2005) s. 68

2.2.2.2 Alminnelig inntekt

Det skal beregnes alminnelig inntekt for eier av enkeltpersonforetak, jf. skatteloven § 5-1. Eier av enkeltpersonforetak har, i likhet med en fysisk aksjonær, krav på personfradrag ved beregning av alminnelig inntekt, jf. skatteloven § 15-4. Eier av enkeltpersonforetak har imidlertid ikke krav på minstefradrag i virksomhetsinntekten ved beregning av alminnelig inntekt, jf. skatteloven § 6-31.

2.2.2.3 Personinntekt

Det skal også beregnes personinntekt for eier av enkeltpersonforetak, jf. skatteloven § 12-10 første ledd. Siden det beregnes personinntekt for enkeltpersonforetak må eiere av enkeltpersonforetak betale trygdeavgift til folketrygden, samt toppskatt til staten, såfremt vilkårene er oppfylt, jf. skatteloven § 12-1. Betaling av trygdeavgift innebærer at det for eier av enkeltpersonforetak opparbeides pensjonspoeng. Det følger av folketrygdloven § 23-3 tredje ledd, jf. skatteloven § 12-2 litra g, at det er den høye satsen på 11 prosent som skal benyttes ved beregning av trygdeavgift for eier av enkeltpersonforetak. Reglene for satsene for toppskatten og trygdeavgiften har jeg redegjort for tidligere under behandlingen av aksjeselskaper.

2.2.2.4 Beregning av personinntekt

Reglene for beregning av personinntekt finnes i skatteloven § 12-11. I bestemmelsens første ledd stadfestes det at det er alminnelig inntekt fra virksomheten før fradrag for fremførbart underskudd som er utgangspunktet for beregning av personinntekt. I bestemmelsens andre ledd reguleres hvilke poster som skal legges til den alminnelige inntekten. De viktigste postene i denne sammenheng er faktiske kapitalkostnader og tap. Tap på kundefordringer skal ikke legges til den alminnelige inntekten, og det skal heller ikke renter på gjeld til finansinstitusjoner eller gjeld som knytter seg til mengdegjeldsbrev. Konsekvensen av at gjeld til finansinstitusjoner ikke skal legges til alminnelig inntekt ved beregning av personinntekt, er at man får fradrag for de rentene man har betalt det aktuelle år, også ved beregning av personinntekt. Dette vil jeg komme tilbake til nedenfor. I tredje

ledd reguleres hvilke poster som skal trekkes fra den alminnelige inntekten. De viktigste postene er faktiske kapitalinntekter, som for eksempel avkastning av aksjer, gevinst ved realisasjon av formuesobjekter, som er nevnt i bestemmelsens tredje ledd litra a, og beregnet skjermingsfradrag i virksomheten etter § 12-12. Formålet med § 12-11 er å komme frem til en inntekt fra virksomheten hvor kapitalinntekter og utgifter er holdt utenfor.⁴⁹ Når man har foretatt den prosessen som er stilt opp i § 12-11 vil man komme frem til beregnet personinntekt. Det er imidlertid også mulighet for å få lønnsfradrag såfremt det er ansatte i virksomheten. Dette kommer jeg tilbake til under punkt 2.2.2.7. Dersom man har krav på lønnsfradrag, må dette trekkes fra det beløp man har kommet frem til etter å ha fulgt prosessen i § 12-11.

2.2.2.5 Skjermingsfradrag

Formålet med skjermingsfradraget er å sikre at en risikofri avkastning på den investerte kapitalen skjermes fra ekstrabeskatning.⁵⁰

Reglene om skjerming i foretaksmodellen avviker fra aksjonærmodellen. I foretaksmodellen ser man ikke direkte på hvilket kapitalinnskudd innehaveren har gjort i enkeltpersonforetaket. Man ser i stedet på hvilken kapital som virker i virksomheten ut fra de driftsmidlene som anvendes og deres skattemessige verdier.⁵¹ Dette fordi det vil være vanskelig å få oversikt over innskutt kapital i et enkeltpersonforetak.

I skatteloven § 12-12 første ledd er det fastsatt at skjermingsfradraget består av et skjermingsgrunnlag som skal multipliseres med en skjermingsrente.

Det følger av skatteloven § 12-12 tredje ledd at departementet skal fastsette i forskrift den maksimale skjermingsrenten for det enkelte inntektsår. Av fsfin § 12-12-10 første ledd,

⁴⁹ Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4.utgave,(Oslo 2006) s. 551

⁵⁰ Ot.prp. nr. 92 (2004-2005) s. 75 og 76

⁵¹ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7.utgave (Oslo 2008) s. 784.

fremgår det at renten fastsettes på samme måte som for aksjonærmodellen. Det er imidlertid en forskjell, og det er at skjermingsrenten for enkeltpersonforetak ikke skal nedjusteres med 28 prosent. Skjermingsrenten for enkeltpersonforetak er således før skatt. Skjermingsrenten er som nevnt maksimal av hva som kan kreves. Anvendelse av en lavere rentesats vil kunne være aktuelt, dersom skattyteren ønsker å ha en høyere personinntekt for å opparbeide seg pensjonspoeng og rettigheter i folketrygden.⁵²

Det er, som for aksjonærmodellen, ikke fastsatt noen skjermingsrente for inntektsåret 2008 i skrivende stund. Per dags dato⁵³ ser det ut til at skjermingsrenten blir på ca 5,4 prosent for inntektsåret 2008.⁵⁴ Jeg anvender skjermingsrenten for inntektsåret 2007 i denne oppgaven. Maksimal skjermingsrente for enkeltpersonforetak for inntektsåret 2007 var 4,6 prosent.⁵⁵

Reglene for beregning av skjermingsgrunnlaget finner vi i skatteloven § 12-12 andre ledd. Der heter det at skjermingsgrunnlaget omfatter følgende eiendeler, forutsatt at de har virket i virksomheten: varige og betydelige driftsmidler, varer, kundefordringer, ervervet forretningsverdi og annet ervervet immaterielt formuesobjekt. Både avskrivbare og ikke-avskrivbare driftsmidler skal inngå i skjermingsgrunnlaget.⁵⁶ Det er viktig å merke seg vilkåret om at eiendelene må ha virket i virksomheten. I forarbeidene er det uttalt at såfremt eiendelene tidligere har vært brukt i virksomheten, så er det ikke et vilkår at de har virket det aktuelle inntektsår. Det er allikevel et krav om at eiendelene vil ha driftsmessig verdi i nær fremtid.⁵⁷

Eiendeler som benyttes til velferdstiltak, som i det vesentlige brukes utenfor virksomheten skal ikke regnes med til skjermingsfradraget, jf. bestemmelsens litra b.

⁵² Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 793

⁵³ 23.11.08

⁵⁴ http://www.norges-bank.no/templates/article_55484.aspx

⁵⁵ <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62434&epslanguage=NO>

⁵⁶ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 784

⁵⁷ Ot.prp. nr 19 (1994-1995) s. 159

I litra c heter det at det skal gjøres fradrag for gjeld til finansinstitusjoner og gjeld som knytter seg til mengdegjeldsbrev. Dette vil jeg komme tilbake til under punkt 2.2.2.6. Verdien av leverandørkreditt og forskuddsbetaling fra kunder skal trekkes fra ved beregningen av skjermingsgrunnlaget, jf. litra d.

2.2.2.6 Gjeldsrenter

2.2.2.6.1 Gjeld til finansinstitusjoner og gjeld på mengdegjeldsbrev

Det følger, som tidligere nevnt, av skatteloven § 12-12 litra c, at det skal gjøres fradrag i skjermingsgrunnlaget for gjeld til finansinstitusjoner og gjeld som knytter seg til mengdegjeldsbrev. Dette har sammenheng med at renter på slik gjeld som hovedregel ikke skal legges til virksomhetsinntekten etter skatteloven § 12-11 andre ledd litra a.

Renteutgiftene er trukket fra ved beregning av alminnelig inntekt etter skatteloven § 6-40, og ved å unnlate å legge til renteutgiftene ved beregning av personinntekt vil man få fradrag for de faktiske renteutgiftene også ved beregning av personinntekt. Dersom man skulle lagt til rentene ved beregning av personinntekt, samt at gjelden skulle inngått i skjermingsgrunnlaget, ville man kun fått et indirekte fradrag. Dette fordi skjermingsrenten som regel er lavere enn lånerenten, da skjermingsrenten er risikofri.⁵⁸ Regelen medfører således at gjelden blir skjermet med faktisk gjeldsrente.⁵⁹

Etter skatteloven § 12-11 andre ledd andre punktum, er det kun i de tilfeller hvor gjelden ikke overstiger brutto skjermingsgrunnlag, at man skal unnlate å legge til rentene ved beregning av personinntekt. Med brutto skjermingsgrunnlag menes i denne oppgaven skjermingsgrunnlaget før fradrag for gjeld til finansinstitusjon eller gjeld på mengdegjeldsbrev. Skjermingsgrunnlaget etter gjeld til finansinstitusjon samt gjeld på mengdegjeldsbrev er trukket fra, benevnes som netto skjermingsgrunnlag.

⁵⁸ St.prp. nr 1 tillegg nr. 1 (2005-2006) punkt 2.3.13

⁵⁹ Ot.prp. nr 92 (2004-2005) s. 81

I de tilfeller hvor gjeld til finansinstitusjon overstiger brutto skjermingsgrunnlag, skal man legge til en forholdsmessig andel av rentene ved beregning av personinntekt. Dette fordi i de tilfeller hvor gjelden er større enn brutto skjermingsgrunnlag, kan ikke all gjelden trekkes ut av brutto skjermingsgrunnlag. Netto skjermingsgrunnlag skal aldri bli lavere enn null. Konsekvensen av at ikke hele gjelden kan trekkes ut av brutto skjermingsgrunnlag, er at deler av rentene må legges til ved beregning av personinntekt. Man kan si det slik at man kun har fradragsrett for gjeldsrenter tilsvarende eiendeler som inngår i brutto skjermingsgrunnlag, og dette kan sees på som en naturlig konsekvens av at gjelden har finansiert anskaffelsen av disse eiendelene.⁶⁰

2.2.2.6.2 Annen gjeld

Etter en antitetisk tolkning av lovens ordlyd, er det klart at gjeld til privatpersoner ikke medfører fradrag i brutto skjermingsgrunnlag. For gjeld til andre enn finansinstitusjoner vil man altså få fradrag indirekte gjennom skjermingsfradraget. Renter på gjeld til private lånegivere skal derfor legges til alminnelige inntekt etter § 12-11 andre ledd litra a, ved beregning av personinntekten. Indirekte fradrag gjennom skjermingsfradraget innebærer at man ikke får fradrag tilsvarende de betalte rentene. Dette fordi skjermingsrenten som regel er lavere enn lånerenten.

Finansdepartementet har uttalt at skillet mellom lån til finansinstitusjoner og lån til private, eliminerer tvil om hvordan man skal klassifisere forskjellige typer løsgjeld, for eksempel lån mellom familiemedlemmer.⁶¹

2.2.2.7 Lønnsfradrag

I skatteloven § 12-13 er det regler om lønnsfradrag. Det heter i denne bestemmelsen at dersom det er ansatte i bedriften skal det gis et lønnsfradrag, og dette fradraget skal trekkes fra i beregnet personinntekt.

⁶⁰ Arthur J. Brudvik, *Skatterett for næringsdrivende 2007*, 30. utgave (Oslo 2007) s. 650

⁶¹ Utv. 2007 s. 160

Begrunnelsen for innføringen av lønnsfradraget ved skattereformen av 1992, var at lønnsfradraget skulle kompensere for at immateriell kapital normalt ikke inngikk i kapitalavkastningsgrunnlaget i delingsmodellen. I den nye aksjonærmodellen for personlige aksjonærer er lønnsfradraget ikke videreført, og heller ikke for personlige deltakere i deltakerlignende selskaper. I forarbeidene uttales det at det generelt i høringsinstansene var en frykt for at skjermingsmetoden for enkeltpersonforetak kunne innebære en skatteskjerpelse for selvstendig næringsdrivende, og av den grunn ble det foreslått å opprettholde lønnsfradraget for enkeltpersonforetak. Ved å gjøre dette oppnådde man en lemping av skjermingsmetoden for enkeltpersonforetak sammenlignet med uttaksutvalgets forslag.⁶²

Lønnsfradraget er på 15 prosent av virksomhetens lønnsutbetalinger, samt arbeidsgiveravgift og andre trygdeavgifter for ansatte, jf. skatteloven § 12-13. Denne bestemmelsen er supplert av fsfin § 12-13-1. Av denne bestemmelsen fremgår det at med virksomhetens lønnsutbetalinger og andre trygdeavgifter til ansatte, forstås beløp som etter sin art er omfattet av folketrygdeloven § 23-2 om beregningsgrunnlaget for trygdeavgift, og som for vedkommende inntektsår er utbetalt til lønnstakere, eller hvor det er oppstått adgang for lønnstakere til å få utbetalt beløpet. Det skal også legges til lønnsutbetalinger som etter folketrygdloven § 23-2 niende ledd første punktum, eller med hjemmel i sosialkonvensjon, er fritatt for arbeidsgiveravgift.

Det følger av ordlyden i skatteloven § 12-13 at det kun er lønn til ansatte som gir krav på lønnsfradrag. Denne avgrensningen innebærer at utdeling til eieren av foretaket eller vederlag til andre selvstendige næringsdrivende, ikke gir krav på lønnsfradrag.⁶³

I bestemmelsens andre ledd, heter det at lønnsfradraget ikke kan redusere personinntekten for den enkelte skatteyter til under seks ganger folketrygdens grunnbeløp. Per dags dato er folketrygdens grunnbeløp på kr 70 256,-, og regelen medfører at lønnsfradraget ikke får

⁶² Ot.prp.nr 92 (2004-2005) s. 85

⁶³ Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4.utgave (Oslo 2006) s. 562

anvendelse i sin helhet, dersom personinntekten til eieren av foretaket kommer under kr 421 536,-.

2.2.2.8 Fremføring av negativt beregnet personinntekt

Den beregnede personinntekten for eier av enkeltpersonforetak kan bli negativ, enten ved at skatteyderens alminnelige inntekt er negativ, og korreksjonene etter skatteloven § 12-11 ikke endrer på dette, eller hvor alminnelig inntekt er positiv, men hvor de korreksjonene som gjøres etter skatteloven § 12-11 fører til at personinntekten blir negativ.⁶⁴

I skatteloven § 12-14 er det regler om fremføring av negativt beregnet personinntekt. Det heter i denne bestemmelsen, at negativt beregnet personinntekt ikke kan trekkes fra i personinntekt utenfor virksomhet, men at det kan kreves fremført i positiv beregnet personinntekt i senere år, såfremt det dreier seg om den samme virksomheten. Det er viktig å merke seg at det står *kan* i lovens ordlyd. Det er således ingen plikt til fremføring av negativ beregnet personinntekt.⁶⁵ Det kan være ønskelig å ikke fremføre den negative beregnet personinntekten for å ha en høy personinntekt, og på den måten opptjene pensjonspoeng og rettigheter i folketrygden.

Etter andre ledd er det et vilkår at man benytter seg av fremføringsadgangen det første året man har mulighet til det. Unnlater man å gjøre dette, så mister man retten til fremføring ved en senere anledning.

Dersom eier av enkeltpersonforetak har krav på lønnsfradrag etter skatteloven § 12-13, skal fremføring av negativt beregnet personinntekt foretas etter at man har trukket fra lønnsfradraget, jf. § 12-13-1 tredje ledd i fsfin.

⁶⁴ Frederik Zimmer, Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt*, 4.utgave (Oslo 2006) s. 562-563

⁶⁵ Ole Gjems – Onstad, *Bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 793

2.2.3 Tidspunkt for beskatning

I foretaksmodellen blir man beskattet fortløpende av virksomhetens overskudd. Dette innebærer at eier av enkeltpersonforetak ikke har mulighet til å utsette beskatningen av virksomhetens overskudd. Det ville ha vært komplisert å skattelegge eier av enkeltpersonforetak ved utdeling, siden det ikke ville ha vært noen konkret overføring mellom forskjellige subjekter. En utdeling ville nemlig bare ha medført en overføring fra virksomhetsdelen til en annen del av skatteyderens økonomi.⁶⁶

⁶⁶ NOU 2005:2 s. 78

3 Sammenligning ved bruk av forskjellige former for virksomheter

3.1 Innledning

Denne delen av oppgaven består av en konkret sammenligning av aksjeselskap og enkeltpersonforetak, og jeg har, som nevnt innledningsvis, valgt å sammenligne disse to organisasjonsformene ved hjelp av fire forskjellige typer virksomheter.

Dersom man først ser på de maksimale marginalskattene for henholdsvis aksjeselskap og enkeltpersonforetak, vil man kunne få et inntrykk av hvordan skattebelastningen er for den enkelte organisasjonsform. For eier av enkeltpersonforetak vil den maksimale marginale skattesatsen være på 51 prosent. For eier av et aksjeselskap vil den maksimale marginale skattesatsen ved uttak av lønn fra selskapet være 54,3 prosent, inklusiv arbeidsgiveravgiften, mens den ved utdeling av utbytte vil være 48,16 prosent, som inkluderer 28 prosent selskapsskatt.⁶⁷

Det er imidlertid ikke bare de maksimale marginale skattesatsene som har betydning for omfanget av skatten. Forskjellige fradrag som minstefradrag, personfradrag, skjermingsfradrag og lønnsfradrag vil også påvirke størrelsen på skatten for de to organisasjonsformene. I tillegg vil også størrelsen på overskuddet i virksomheten være av betydning. Dette blant annet fordi toppskatten er progressiv. Da størrelsen på overskuddet kan være av betydning, har jeg valgt å vise det skattemessige resultatet ved tre forskjellige overskudd i virksomheten.

Under behandling av de forskjellige formene for virksomheter må det foretas noen grunnforutsetninger, som vil gjelde under hele behandlingen av den aktuelle virksomheten. I tillegg gjøres det noen forutsetninger underveis som vil variere. Dette er typisk forutsetninger om overskuddets størrelse.

⁶⁷ <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62416&epslanguage=NO>

3.2 Reklamekonsulent

3.2.1 Forutsetninger

Jeg vil aller først ta for meg en virksomhet som driver med konsulenttjenester innenfor reklamebransjen. Det forutsettes at virksomheten drives av eieren, og at det ikke er ansatte i virksomheten.

Når jeg for aksjeselskapet bruker begrepet virksomhetens overskudd, så menes under denne virksomheten, overskudd før dekning av lønn og arbeidsgiveravgift.

Ved behandling av konsulentvirksomheten forutsettes det at selskapet har en aksjekapital på kr 100 000,-, og at det er 100 aksjer i selskapet. Inngangsverdien for aksjene settes til kr 1000,-, og i denne oppgaven har alle aksjene i selskapet samme inngangsverdi. Man kan således beregne skjermingsfradraget for alle aksjene samlet. Med en skjermingsrente på 3,3 prosent, blir skjermingsfradraget per aksje på kr 33,-, og samlet skjermingsfradrag for alle aksjene blir kr 3300,-. At det er 100 aksjer i selskapet er en forutsetning som beholdes gjennom hele oppgaven.

For en reklamekonsulent som driver virksomheten som enkeltpersonforetak, vil skjermingsfradraget normalt sett ikke være av stort omfang. Dette fordi foretaket vil ha sitt fokus på rådgivningstjenester, og til dette trengs verken driftsmidler eller varer. For å illustrere den betydningen skjermingsfradraget kan ha for enkeltpersonforetak, forutsetter jeg at foretaket har utestående kundefordringer. Kundefordringer inngår i skjermingsgrunnlaget for enkeltpersonforetak, jf. skatteloven § 12-12 andre ledd litra a nummer tre. Skjermingsgrunnlaget settes til kr 100 000,-, og med en skjermingsrente på 4,6 prosent, blir skjermingsfradraget på kr 4600,-.

3.2.2 Overskudd og skjermingsfradrag

3.2.2.1 Overskudd på kr 400 000,-.

3.2.2.1.1 Aksjeselskap og aksjonær

I det første eksempelet forutsettes det at virksomheten har et overskudd på kr 400 000,- før dekning av lønn og arbeidsgiveravgift som samlet er på kr 350 000,-. Etter dekning av lønn og arbeidsgiveravgiften er overskuddet i selskapet på kr 50 000,-. Aksjeselskapet må skatte 28 prosent som skatt på alminnelig inntekt, av overskuddet på kr 50 000,-. Skatten for aksjeselskapet blir kr 14 000,-. Etter skatt er det kr 36 000,- igjen av aksjeselskapets overskudd, og dette kan deles ut som utbytte til aksjonæren. Netto overskudd er således lik utbyttegrunnlag.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	400 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 350 000
Skattepliktig overskudd	50 000
Skatt på overskudd 28 %	14 000
Netto overskudd i AS	36 000

For aksjonæren er både lønnsinntekter og kapitalinntekter skattepliktige som alminnelig inntekt.

Det er forutsatt at kr 350 000,- går til lønn til aksjonæren, samt til dekning av arbeidsgiveravgiften. Når arbeidsgiveravgiften er dekket er det kr 306 748,- som kan deles ut som lønn til aksjonæren. Arbeidsgiveravgiften blir på kr 43 252,-.

I lønnsinntektene har aksjonæren krav på minstefradrag. Minstefradraget skal utgjøre 36 prosent av lønnsinntektene, jf. skatteloven § 6-32 første ledd. 36 prosent av kr 306 748,- er kr 110 429,-. Det er imidlertid satt en grense for hvor høyt minstefradraget kan bli i skattevedtak for inntektsåret 2008 § 6-1. Grensen er på kr 67 000,-, og det er dette beløpet

det gis fradrag for. Når man legger til kapitalinntektene, samt trekker fra skjermingsfradraget og personfradraget, blir skattepliktig alminnelig inntekt kr 233 598,-, og skatt på alminnelig inntekt blir kr 65 407,-.

Av lønnsinntektene skal det også beregnes personinntekt, og ved beregning av denne har man ikke krav på minstefradrag eller personfradrag. Skattepliktig personinntekten blir på kr 306 748,- og av denne skal man betale en trygdeavgift på kr 23 926,-. Det er kun beregnet personinntekt som overstiger kr 420 000,- som er gjenstand for toppskatt, og denne blir derfor ikke aktuell i dette eksempelet.

Alle beløp i NOK:

Aksjonær:	
Lønnsinntekter	306 748
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	36 000
- skjermingsfradrag	- 3 300
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	233 598
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	65 407
Skattepliktig personinntekt	306 748
Trygdeavgift 7,8 %	23 926
Samlet skatt aksjonæren	89 333
Arbeidsgiveravgift	43 252
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	146 585

3.2.2.1.2 Enkeltpersonforetak

For eier av enkeltpersonforetak er beregningen annerledes. Det skattes 28 prosent av alminnelig inntekt. I alminnelig inntekt har eier av enkeltpersonforetak krav på personfradrag på kr 38 850,-. Man har ikke krav på minstefradrag ved virksomhetsinntekt. Skatten på alminnelig inntekt blir kr 101 122,-.

Ved beregning av personinntekt er alminnelig inntekt grunnlaget. Fra dette utgangspunktet har eieren av foretaket krav på skjermingsfradrag på kr 4600,-. Av personinntekten skal det beregnes trygdeavgift til folketrygden, og satsen er på 11 prosent. Dette innebærer at det skal betales kr 43 494,- i trygdeavgift.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
- skjermingsfradrag	- 4600
Beregnet personinntekt	395 400
Trygdeavgift 11 %	43 494
Samlet skatt enkeltpersonforetak	144 616

3.2.2.1.3 Sammenligning

Eksempelet viser at det ved overskudd i virksomheten på kr 400 000,- vil være lønnsomt å velge enkeltpersonforetak, men det er kun kr 1969,- som skiller de to organisasjonsformene fra hverandre. I et slikt tilfelle vil det derfor trolig være andre vurderinger enn de skattemessige som avgjør valget av organisasjonsform.

3.2.2.2 Overskudd på kr 2 000 000,-.

3.2.2.2.1 Aksjeselskap og aksjonær

Virksomheten gir et overskudd på kr 2 000 000,- før dekning av lønnsutgifter og arbeidsgiveravgift på til sammen kr 1 250 000,-.

Hvordan man beregner skatten for aksjeselskapet, og for aksjonærens skatt på alminnelig inntekt har jeg vist ovenfor. Det som er nytt under dette punkt, er at aksjonæren når grensen for toppskatten på kr 420 000,-. Det skal kun beregnes toppskatt av lønnsinntektene til aksjonæren. Lønnsinntektene til aksjonæren er på kr 1 095 530,- etter at arbeidsgiveravgiften er dekket. Det skal svares toppskatt til staten på 9 prosent av den del av lønnsinntekten som ligger mellom kr 420 000,- og kr 682 500,-. Det vil si at det skal skattes 9 prosent av et beløp på kr 262 500,-, og skatten blir kr 23 625,-. Det svares også toppskatt til staten med 12 prosent av inntekt som overstiger kr 682 500,-. Det skal således svares toppskatt med 12 prosent av et beløp på kr 413 030,-, og skatten blir kr 49 564,-.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	2 000 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 1 250 000
Skattepliktig overskudd	750 000
Skatt på overskudd 28 %	210 000
Netto overskudd i AS	540 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	1 095 530
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	540 000
- Skjermingsfradrag	- 3 300

- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 526 380
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	427 386
Skattepliktig personinntekt	1 095 530
Trygdeavgift 7,8 %	85 451
Toppskatt 9 og 12 %	73 189
Samlet skatt aksjonæren	586 026
Arbeidsgiveravgift	154 470
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	950 496

3.2.2.2.2 Enkeltpersonforetak

Alle beløp i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
- skjermingsfradrag	- 4600
Beregnet personinntekt	1 995 400
Trygdeavgift 11 %	219 494
Toppskatt 9 og 12 %	181 173
Samlet skatt enkeltpersonforetak	949 789

3.2.2.2.3 Sammenligning

I dette tilfellet vil det være skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak. Den skattemessige besparelsen er på kr 707,-. Dette er en svært lav skattemessig forskjell med tanke på at overskuddet i selskapet er på hele kr 2 000 000,-, og det vil også i dette tilfellet være andre vurderinger enn de skattemessige som vil få avgjørende vekt.

3.2.2.3 Overskudd på kr 5 000 000,-.

3.2.2.3.1 Aksjeselskap og aksjonær

Det forutsettes i dette eksempelet at virksomheten i utgangspunktet har et overskudd på kr 5 000 000,-, og dette er før dekning av lønn og arbeidsgiveravgiften som samlet er på kr 3 500 000,-.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	5 000 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 3 500 000
Skattepliktig overskudd	1 500 000
Skatt på overskudd 28 %	420 000
Netto overskudd i AS	1 080 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	3 067 485
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	1 080 000
- skjermingsfradrag	- 3300
- personfradrag	- 38 850

Skattepliktig alminnelig inntekt	4 038 335
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	1 130 734
Skattepliktig personinntekt	3 067 485
Trygdeavgift 7,8 %	239 264
Toppskatt 9 og 12 %	309 823
Samlet skatt aksjonæren	1 679 821
Arbeidsgiveravgift	432 515
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	2 532 336

3.2.2.3.2 Enkeltpersonforetak

Alle beløp i NOK:

Overskudd	5 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	4 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	1 389 122
Personinntekt	5 000 000
- skjermingsfradrag	- 4600
Beregnet personinntekt	4 995 400
Trygdeavgift 11 %	549 494
Toppskatt 9 og 12 %	541 173
Samlet skatt enkeltpersonforetak	2 479 789

3.2.2.3.3 Sammenligning

I dette tilfellet vil det lønne seg å drive foretaket som et enkeltpersonforetak, og forskjellen er kr 52 547,-. Forskjellene mellom foretaksformene er altså blitt større når overskuddet i virksomheten er høyere, og dette skyldes størrelsen på marginalskattene. Jeg kommer nærmere tilbake til dette når jeg oppsummerer hva som er skattemessig gunstigst for virksomheten.

3.2.3 Gjeldsrenter

3.2.3.1 Innledning

Under dette punktet vil jeg behandle betydningen av at virksomheten har gjeld til finansinstitusjon. Jeg anser det for praktisk å behandle dette under konsulentvirksomhet, da behandlingen av gjeld til finansinstitusjon for eier av enkeltpersonforetak særlig kan ha betydning for skattens omgang i tilfeller med lavt brutto skjermingsgrunnlag. Det forutsettes at gjelden har tilknytning til driften av virksomheten. Dette er en forutsetning som beholdes i den videre fremstillingen.

3.2.3.2 Aksjeselskap

Et aksjeselskap får fradrag for gjeldsrenter ved beregning av alminnelig inntekt, jf. skatteloven § 6-40 første ledd. Regelen gir fradrag for faktiske renteutgifter ved beregning av alminnelig inntekt.

3.2.3.3 Enkeltpersonforetak

Også for enkeltpersonforetak gis det fradrag for faktisk betalte gjeldsrenter ved beregning av alminnelig inntekt etter skatteloven § 6-40 første ledd. Ved gjeld til finansinstitusjoner og gjeld på mengdegjeldsbrev, skal man som utgangspunkt få fradrag for de faktiske rentekostnadene også ved beregning av personinntekt, jf. skatteloven §§ 12-11 andre ledd litra a andre punktum og 12-12 andre ledd litra c.

Ved konsulentvirksomheter er det imidlertid praktisk at man ikke får dekket de faktiske rentekostnadene. Dette skyldes at brutto skjermingsgrunnlag i disse tilfellene som regel er svært lavt. Det kan stilles spørsmål om det er vanlig med høy gjeld i konsulentvirksomheter. Det kan imidlertid tenkes at virksomheten har tatt opp lån for å ha kapital til oppstart av virksomheten, og i slike tilfeller er det påregnelig at gjelden er av en viss størrelse.

Dersom gjeld til finansinstitusjoner eller gjeld på mengdegjeldsbrev ikke overstiger brutto skjermingsgrunnlag, vil behandlingen av gjeldsrenter skattemessig sett ikke utgjøre noen forskjell mellom aksjeselskaper og enkeltpersonforetak. Av denne grunn vil jeg bare illustrere betydningen av gjeldsrenter i de tilfeller hvor gjelden faktisk overstiger brutto skjermingsgrunnlag.

3.2.3.4 Overskudd kr 400 000,-

I tillegg til de forutsetningene som er gjort tidligere under denne virksomhetstypen, må det under dette punkt foretas forutsetninger vedrørende gjelden. Det forutsettes at foretaket har en gjeld til finansinstitusjon på kr 500 000,-, med 5 prosent rente. Renteutgiftene er således kr 25 000,- per år. Det forutsettes videre at overskuddet i virksomheten er på kr 400 000,-, etter at rentene er betalt.

I dette tilfellet overstiger gjelden brutto skjermingsgrunnlag, som er kr 100 000,-. Dette innebærer at en forholdsmessig del av renteutgiftene må tilbakeføres ved beregning av personinntekt, jf. skatteloven § 12-11 andre ledd andre punktum. Etter at brutto skjermingsgrunnlag er redusert med 1/5 av gjelden, er netto skjermingsgrunnlag lik kr 0,-, og 4/5 av rentene må derfor tilbakeføres ved beregning av personinntekten. Beregnet personinntekt blir etter dette kr 420 000,-. Det er ikke noe igjen av netto skjermingsgrunnlag slik at personinntekten vil ikke bli redusert, men vil bli stående på kr 420 000,-. Dette innebærer at man må skatte 11 prosent av kr 420 000,- i trygdeavgift. Det blir ikke aktuelt med toppskatt til staten i dette tilfellet.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
Tilbakeføring av gjeldsrenter	20 000
- skjermingsfradrag	- 0
Beregnet personinntekt	420 000
Trygdeavgift 11 %	46 200
Samlet skatt enkeltpersonforetak	147 322

3.2.3.5 Sammenligning

Med et overskudd på kr 400 000,- samt de angitte forutsetningene, vil det være skattemessig gunstigst å drive foretaket i aksjeselskapsform. Skatten for aksjeselskaper er ved et overskudd i selskapet på kr 400 000,- på kr 146 585,-. Gjeld til finansinstitusjon som overstiger brutto skjermingsgrunnlag høyner altså skatten i et enkeltpersonforetak, men ikke i et aksjeselskap. I dette eksempelet endres også hvilken organisasjonsform som er skattemessig gunstigst, da det var gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak før man la til gjeld til finansinstitusjon.

3.2.3.6 Overskudd kr 200 000,-

Det forutsettes her at gjelden er på kr 1 000 000,- med 5 prosent rente. Med et brutto skjermingsgrunnlag på kr 100 000,-, er det kun 1/10 av gjelden som reduserer brutto skjermingsgrunnlag, og dette medfører at 9/10 av renteutgiftene må tilbakeføres ved beregning av personinntekt.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
Tilbakeføring av gjeldsrenter	45 000
- skjermingsfradrag	- 0
Beregnet personinntekt	2 045 000
Trygdeavgift 11 %	224 950
Toppskatt 9 og 12 %	187 125
Samlet skatt enkeltpersonforetak	961 197

3.2.3.7 Sammenligning

For et aksjeselskap vil samlet skatt være på kr 950 496,- ved overskudd i virksomheten på kr 2 000 000,-. I dette eksempelet var det, før gjeldsrenter ble tatt i betraktning, skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak. Dette endres ved at man legger til gjeld til finansinstitusjon, og det blir etter dette skattemessig gunstigere å drive virksomheten som aksjeselskap. Forskjellen er på kr 10 701,- i favør av aksjeselskap.

Det er tidligere i oppgaven nevnt at ved gjeld til privat lånegiver får man ikke fradrag for faktisk betalte renter ved beregning av personinntekt. Jeg kommer nærmere tilbake til dette under en annen type virksomhet, da betydningen av dette vil være mer merkbart ved et høyere skjermingsgrunnlag.

3.2.4 Hvilken virksomhetsform bør velges?

På bakgrunn av funnene som er gjort i sammenligningen ovenfor, vil jeg prøve å oppsummere hva som vil være skattemessig gunstigst for en reklamekonsulent ved valg av foretaksform.

Alle beløp i NOK:

	Aksjeselskap	Enkeltpersonforetak	Differanse i skatt
Overskudd kr 400 000,-	146 585	144 616	1 969
Overskudd kr 2 000 000,-	950 496	949 789	707
Overskudd kr 5 000 000,-	2 532 336	2 479 789	52 547
Overskudd kr 400 000,- m/ gjeld til finansinstitusjon	146 585	147 322	737
Overskudd kr 2 000 000,- m/ gjeld til finansinstitusjon	950 496	961 197	10 701

Resultatene viser at skatten er svært lik for aksjeselskap og enkeltpersonforetak ved overskudd på kr 400 000,- og kr 2 000 000,-. Ved begge overskuddene er det skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak, men forskjellene er minimale. Dersom vi sammenligner marginals kattene er satsen 48,16 prosent, for selskapets skatt på alminnelig inntekt, samt aksjeutbytte. Satsen er 35,8 prosent for lønnsinntekter dersom beregnet personinntekt er lavere enn grensene for toppskatten. Dersom man når denne grensen for toppskatten, kan marginals katten nå 47,8 prosent. Dersom vi legger til arbeidsgiveravgiften på lønnsinntektene får vi en marginals katt på 54,3 prosent for de tilfeller hvor toppskatten er aktuell med høyeste sats, og 42,3 prosent der toppskatten ikke kommer inn i bildet.⁶⁸

⁶⁸ <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62416&epslanguage=NO>

For et enkeltpersonforetak er marginals-katten på 39 prosent i de tilfeller der toppskatten ikke er aktuell, mens den er 51 prosent når den høyeste satsen på toppskatten får anvendelse.

Dersom arbeidsgiveravgiften regnes med i marginals-kattene på lønnsinntektene, ser man gjennomgående at marginals-satsene er høyere for lønnsinntekter i aksjeselskap, enn for virksomhetsinntekter for enkeltpersonforetak. Man kan derfor lure på hvordan differansen i skatt kan være så minimal. Dette kan forklares med at skattyteren har krav på minstefradrag i lønnsinntektene ved beregning av alminnelig inntekt, og denne er med på å utjevne forskjellene i skattesatsene.

Ved overskudd på kr 5 000 000,- i virksomheten har jeg vist at differansen i skattens størrelse er større mellom organisasjonsformene. Ved et såpass høyt overskudd, klarer ikke minstefradraget å utjevne forskjellene i marginals-kattene, og forskjellene i marginals-kattene blir derfor utslagsgivende i favør av enkeltpersonforetak.

Det er viktig å poengtere at resultatene er basert på de forutsetningene som er gjort om størrelsen på lønnsvederlaget i aksjeselskap.

Eksemplene har vist at skjermingsfradraget hos både aksjeselskaper og enkeltpersonforetak i disse tilfellene er av liten betydning. Dette er praktisk i små konsulentbedrifter, da investeringen som er gjort i selskapet er liten, og det som regel ikke finnes driftsmidler av verdi i virksomheten.

For aksjeselskaper er det viktig å merke seg at det ikke er størrelsen på utbyttet som er avgjørende for størrelsen på skjermingsfradraget. Det er derimot den investeringen som er gjort, illustrert ved aksjenes kostpris, som er avgjørende for størrelsen på skjermingsfradraget.

Et lavt brutto skjermingsgrunnlag i et enkeltpersonforetak, kan i sammenheng med gjeld til finansinstitusjoner, føre til at aksjeselskap vil være skattemessig gunstigere enn enkeltpersonforetak for virksomheten. Hvor avgjørende gjeld til finansinstitusjon vil være, avhenger imidlertid av størrelsen på gjelden, rentesatsen, størrelsen på brutto skjermingsgrunnlag, samt den skattemessige forskjellen mellom aksjeselskap og enkeltpersonforetak før man tar gjeldsrentene i betraktning. Gjeld til private lånegivere kan også være av betydning, og dette kommer jeg tilbake til senere i oppgaven.

Resultatene har gjennomgående vist at det er skattemessig gunstigst for en reklamekonsulent, å drive virksomheten som enkeltpersonforetak. Unntak fra dette er i de tilfeller man har gjeld til finansinstitusjon som er av en viss størrelse. I de eksemplene hvor forskjellene mellom de to foretaksformene er minimale, vil det være naturlig at valget om foretaksform avhenger av andre vurderinger enn de skattemessige, for eksempel ansvarsbegrensningen i aksjeselskaper.

3.3 Reklamekonsulent med ansatte

3.3.1 Innledning

Den neste typen virksomhet jeg vil ta for meg, driver også virksomhet som reklamekonsulent. Forskjellen fra forrige eksempel, er at det i denne virksomheten er ansatte. Disse ansatte har krav på lønn for sin arbeidsinnsats.

3.3.2 Forutsetninger

Under denne virksomheten forutsettes det at lønnskostnadene og arbeidsgiveravgiften allerede har redusert overskuddet i virksomheten. Det vil si at det som benevnes som virksomhetens overskudd er etter lønnskostnadene og arbeidsgiveravgiften er trukket fra. Denne reduksjonen av overskuddet vil være lik for både aksjeselskaper og enkeltpersonforetak, og vil derfor ikke ha betydning for valget av organisasjonsform. Når jeg oppsummerer hva som er samlet skatt sees det bort ifra arbeidsgiveravgiften.

Det forutsettes at aksjonæren i aksjeselskapet er en passiv eier.

Størrelsen på skjermingsfradragene er like, som for reklamekonsulent uten ansatte i virksomheten.

3.3.3 Lønnsfradrag

3.3.3.1 Overskudd kr 400 000,-

3.3.3.1.1 Forutsetninger

Lønnskostnadene settes i dette eksempelet til kr 500 000,-, og arbeidsgiveravgiften blir kr 70 500,-. Disse kostnadene har imidlertid allerede redusert overskuddet i virksomheten, slik at overskuddet etter fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgiften er kr 400 000,-.

Størrelsen på lønnskostnadene og arbeidsgiveravgiften er allikevel av betydning, og det på grunn av beregningen av lønnsfradraget.

3.3.3.1.2 Aksjeselskap og aksjonær

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	400 000
Skattepliktig overskudd	400 000
Skatt på overskudd 28 %	112 000
Netto overskudd i AS	288 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	288 000
- skjermingsfradrag	- 3 300
- personfradrag	- 38 850

Skattepliktig alminnelig inntekt	245 850
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	68 838
Samlet skatt aksjonæren	68 838
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	180 838

3.3.3.1.3 Enkeltpersonforetak

Eier av enkeltpersonforetak har krav på lønnsfradrag når det er ansatte i virksomheten, jf. skatteloven § 12-13 første ledd. Dette fradraget er med på å redusere størrelsen på skattbar personinntekt. Av bestemmelsens andre ledd fremgår det imidlertid at lønnsfradraget aldri kan redusere personinntekten til under et grensebeløp på seks ganger folketrygdens grunnbeløp. I dette tilfellet er personinntekten allerede lavere enn kr 421 436,-, som per dags dato representerer grensebeløpet, og det vil ikke bli gitt noe lønnsfradrag i dette tilfellet.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
- skjermingsfradrag	- 4600
Beregnet personinntekt	395 400
Trygdeavgift 11 %	43 494
Samlet skatt enkeltpersonforetak	144 616

3.3.3.1.4 Sammenligning

Først og fremst viser eksempelet at ved lave overskudd vil ikke lønnsfradraget få noen betydning, grunnet grensen på seks ganger folketrygdens grunnbeløp. Videre viser eksempelet at ved et så lavt overskudd vil det lønne seg å velge enkeltpersonforetak som organisasjonsform, når eieren selv kun skal ha utbytte av virksomheten dersom den drives som et aksjeselskap. Marginalskatten for aksjeselskaper blir nemlig på 48,16 prosent, mens den for enkeltpersonforetak i dette tilfellet kun blir på 39 prosent. Forskjellen mellom organisasjonsformene blir altså, ved overskudd på kr 400 000,-, betraktelig større når det er forutsatt at eieren kun skal ta ut utbytte av virksomheten og ikke lønn.

3.3.3.2 Overskudd kr 2 000 000,-

3.3.3.2.1 Forutsetninger

Lønnskostnadene settes til kr 1 000 000,-, og arbeidsgiveravgiften blir da på kr 141 000,-.

3.3.3.2.2 Aksjeselskap og aksjonær

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	2 000 000
Skattepliktig overskudd	2 000 000
Skatt på overskudd 28 %	560 000
Netto overskudd i AS	1 440 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	1 440 000
- skjermingsfradrag	- 3 300
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 397 850

Skatt av alminnelig inntekt 28 %	391 398
Samlet skatt aksjonæren	391 398
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	951 398

3.3.3.2.3 Enkeltpersonforetak

Lønnsfradraget skal være på 15 prosent av summen av virksomhetens lønnsutbetalinger, arbeidsavgift, og andre trygdeavgifter for ansatte. Lønnsfradraget blir på kr 171 150,-.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
- skjermingsfradrag	- 4600
- lønnsfradrag	- 171 150
Beregnet personinntekt	1 824 250
Trygdeavgift 11 %	200 668
Toppskatt 9 og 12 %	160 635
Samlet skatt enkeltpersonforetak	910 425

3.3.3.2.4 Sammenligning

I dette eksempelet vil det være skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak. Forskjellen i skatt utgjør kr 40 973,-. Dersom jeg hadde sammenlignet størrelsen på skatten uten å ta lønnsfradraget i betraktning, ville skatten for aksjeselskaper

vært kr 951 398,- mens skatten for enkeltpersonforetaket ville ha vært kr 949 789,-. Forskjellen i skatt ville kun ha vært kr 1609,- i favør av enkeltpersonforetak. Denne sammenligningen viser at lønnsfradraget ikke endrer på hvilken organisasjonsform som er skattemessig gunstigst, men den gjør forskjellen mellom de to organisasjonsformene betraktelig større.

3.3.3.3 Overskudd kr 5 000 000,-

3.3.3.3.1 Forutsetninger

Lønnskostnadene er kr 5 000 000,-, og arbeidsgiveravgiften er på kr 705 000,-.

3.3.3.3.2 Aksjeselskaper og aksjonær

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	5 000 000
Skattepliktig overskudd	5 000 000
Skatt på overskudd 28 %	1 400 000
Netto overskudd i AS	3 600 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	3 600 000
- skjermingsfradrag	- 3 300
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	3 557 850
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	996 198
Samlet skatt aksjonæren	996 198
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	2 396 198

3.3.3.3 Enkeltpersonforetak

Alle beløp i NOK:

Overskudd	5 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	4 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	1 389 122
Personinntekt	5 000 000
- skjermingsfradrag	- 4600
- lønnsfradrag	- 855 750
Beregnet personinntekt	4 139 650
Trygdeavgift 11 %	455 362
Toppskatt 9 og 12 %	438 483
Samlet skatt enkeltpersonforetak	2 282 967

3.3.3.3.4 Sammenligning

I dette tilfellet vil det også være gunstigst å drive som enkeltpersonforetak. Før lønnsfradraget ble tatt i betraktning ville det ha vært gunstigst å drive virksomheten som aksjeselskap. Skatten for enkeltpersonforetaket ville nemlig uten lønnsfradraget ha vært på hele kr 2 479 789,-, se tabellen under punkt 3.3.5 nedenfor. De høye lønnskostnadene medfører derfor, ved dette eksempelet, at hvilken organisasjonsform som er skattemessig gunstigst endres.

3.3.4 Fremføring av underskudd

Under dette punkt vil jeg illustrere hvilken betydning fremføring av underskudd har for de to organisasjonsformene. Dette er med i oppgaven, da det for enkeltpersonforetak er en

særskilt regel om fremføring av negativt beregnet personinntekt i skatteloven § 12-14 første ledd. Dette er en regel om fremføring av underskudd som kommer i tillegg til den alminnelige fremføringsretten.

3.3.4.1 Inntektsår 1

3.3.4.1.1 Forutsetninger

Under dette punkt forutsettes det at virksomhetsinntekten negativ med minus kr 200 000,-. Virksomheten har imidlertid kapitalinntekter i form av avkastning på aksjer på kr 400 000,-. Siden overskuddet er så lavt som kr 400 000,-, er det ikke aktuelt med lønnsfradrag i enkeltpersonforetak.

3.3.4.1.2 Aksjeselskap og aksjonær

For et aksjeselskap har avkastning av aksjer frem til fremleggelse av statsbudsjettet 2009 vært skattefritt, jf. skatteloven § 2-38 første ledd litra a. I forslag til statsbudsjett av 2009 er det, som tidligere nevnt, foreslått å inntektsføre 3 prosent av de til nå skattefrie inntektene.⁶⁹ Jeg velger å se bort ifra forslaget under dette punktet, da det uansett ikke ville ha utgjort store eller avgjørende forskjeller for omfanget av skatten.

Avkastning av aksjer er skattefrie, og skal derfor ikke tas hensyn til ved fastsettelsen av alminnelig inntekt, herunder ved samordning av underskudd etter skatteloven § 6-3. Dersom kapitalinntekten ble benyttet til samordning, ville man i realiteten ha gjort avkastningen av aksjene skattepliktige. Skattepliktig alminnelig inntekt for aksjeselskapet vil således være minus kr 200 000,-.

Aksjeselskapet har imidlertid etter at underskuddet i virksomheten er dekket av kapitalinntektene, grunnlag for å dele ut utbytte på kr 200 000,- til aksjonæren. Det sees bort ifra reglene om korreksjonsinntekt, jf. skatteloven § 10-5.

⁶⁹ Ot.prp.nr.1 (2008-2009) s. 33

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	200 000
Skattepliktig overskudd	- 200 000
Skatt på overskudd 28 %	0
Netto overskudd i AS	200 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	200 000
- skjermingsfradrag	- 3 300
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	157 850
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	44 198
Samlet skatt aksjonæren	44 198
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	44 198

3.3.4.1.3 Enkeltpersonforetak

For eier av enkeltpersonforetak er avkastning av aksjer skattepliktig. Disse kapitalinntektene inngår derfor i fastsettelsen av alminnelig inntekt, herunder samordning av inntekter ved underskudd fra en annen inntektskilde etter skatteloven § 6-3. Denne samordningen medfører at enkeltpersonforetaket får skattepliktig alminnelig inntekt på kr 200 000,-.

Ved beregning av personinntekt for enkeltpersonforetaket følger det av skatteloven § 12-11 tredje ledd litra a, at kapitalinntekter skal trekkes ut. Eieren av enkeltpersonforetaket har også krav på skjermingsfradrag på kr 4600,-, og dette innebærer at personinntekten i dette eksempelet vil bli negativ med minus kr 204 600,-.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	200 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	161 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	45 122
Personinntekt	200 000
- Fratrekk for kapitalinntekter	-400 000
- skjermingsfradrag	- 4600
Beregnet personinntekt	-204 600
Trygdeavgift 11 %	0
Toppskatt 9 og 12 %	0
Samlet skatt enkeltpersonforetak	45 122

3.3.4.1.4 Sammenligning

I det første inntektsåret er størrelsen på skatten forholdsvis lik for de to organisasjonsformene. Man sparer noen kroner i skatt dette året, dersom man har organisert virksomheten som aksjeselskap.

3.3.4.2 Inntektsår 2

3.3.4.2.1 Forutsetninger

For det neste inntektsåret forutsettes det at virksomhetene har et overskudd på kr 400 000,-, og at overskuddet bygger på virksomhetsinntekter og ikke kapitalinntekter.

3.3.4.2.2 Aksjeselskap og aksjonær

For aksjeselskapet medfører dette som utgangspunkt at kr 400 000,- er skattepliktig som alminnelig inntekt. I skatteloven § 14-6 har man imidlertid regler om fremføring av underskudd fra forutgående år. Regelen medfører at aksjeselskapet kan fremføre underskuddet på kr 200 000,- fra forrige inntektsår til fradrag i overskuddet fra nåværende inntektsår. Skattepliktig overskudd blir etter dette kr 200 000,-. Selv om skattepliktig overskudd for selskapet kun er kr 200 000,-, er det hele kr 344 000,- som kan deles ut som utbytte. Selv om fremføringsretten gjør skatteplikten mindre, er nemlig midlene fortsatt i selskapet og kan således deles ut som utbytte til aksjonæren.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	400 000
Fremføring av underskudd	- 200 000
Skattepliktig overskudd	200 000
Skatt på overskudd 28 %	56 000
Netto overskudd i AS	344 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	344 000
- skjermingsfradrag	- 3 300
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	301 850
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	84 518
Samlet skatt aksjonæren	84 518
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	140 518

3.3.4.2.3 Enkeltpersonforetak

Utgangspunktet for beregning av personinntekt er kr 400 000,-. Mot dette beløp kan man fremføre negativ beregnet personinntekt fra tidligere år, jf. skatteloven § 12-14 første ledd.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
- Fremføring av negativt beregnet personinntekt	- 204 600
- skjermingsfradrag	- 4600
Beregnet personinntekt	190 800
Trygdeavgift 11 %	20 988
Samlet skatt enkeltpersonforetak	122 110

3.3.4.2.4 Sammenligning

I inntektsår 2 er det skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak. Grunnen til at skatten blir høyere hos aksjeselskapet skyldes hovedsakelig at toppskatten ikke kommer inn hos enkeltpersonforetaket. Dette innebærer at det ikke er fremføringsretten for eier av enkeltpersonforetaket, som gir enkeltpersonforetaket en skattemessig gunstigere posisjon enn aksjeselskapet. Aksjeselskap har jo nemlig også rett til å fremføre underskudd. For et aksjeselskap blir imidlertid kr 200 000,- kun skattelagt med 28 prosent, mens de resterende kr 200 000,- blir skattelagt med 48,16 prosent. For eier av enkeltpersonforetak blir kr 200 000,- skattelagt med 28 prosent, mens de resterende kr 200 000,- blir skattelagt med 39 prosent. Dette viser altså at det er marginals kattene som

medfører at det er skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak i dette tilfellet.

Dersom overskuddene hadde vært høyere, ville marginals-katten i enkeltpersonforetaket blitt høyere grunnet toppskatten. Det ville allikevel vært marginals-kattene som ville ha utgjort forskjellene mellom organisasjonsformene, og ikke fremføringsretten.

Dersom det i eksemplene om fremføring av underskudd hadde vært benyttet en annen form for kapitalinntekt, for eksempel renteinntekter på bankinnskudd, ville resultatet ha vært annerledes. Dette fordi slike renteinntekter ikke er omfattet av fritaksmetoden, og inntektene ville således ha vært skattepliktig for aksjeselskapet. Konsekvensen hadde vært at aksjeselskapet ikke hadde hatt noe underskudd å fremføre i inntektsår 2.

For et enkeltpersonforetak ville det ikke ha utgjort noen forskjell at kapitalinntektene hadde vært renteinntekter, da disse også skal holdes utenfor ved beregning av personinntekt for eier av enkeltpersonforetak, jf. skatteloven § 12-11 tredje ledd litra a. Eieren av enkeltpersonforetaket ville derfor hatt et underskudd å fremføre i inntektsår 2, i motsetning til aksjeselskapet. Det er imidlertid heller ikke her fremføring av negativt beregnet personinntekt som er forskjellen mellom organisasjonsformene. Det er derimot hvordan kapitalinntekter skattelegges som utgjør forskjellen, og fremføringsretten er kun en konsekvens av at kapitalinntektene kun skattelegges i alminnelig inntekt hos eier av enkeltpersonforetak.

Da det her er vist at retten til fremføring av negativt beregnet personinntekt ikke utgjør noen forskjell mellom foretaksformene, vil jeg ikke behandle dette ytterligere i denne oppgaven.

3.3.5 Hvilken virksomhetsform bør velges?

Tabellen nedenfor viser først hva forskjellen ville ha vært mellom organisasjonsformene, dersom det var forutsatt at aksjonæren kun tok ut utbytte av virksomheten, samt at det ikke var ansatte i virksomheten. Dette vises slik at man kan se konsekvensene av lønnsfradraget.

Videre viser tabellen hva som er skattemessig gunstigst etter at lønnsfradraget er tatt i betraktning.

Alle beløp i NOK:

	Aksjeselskap (kun utbytte, og ikke lønn til aksjonær)	Enkeltpersonforetak	Differanse i skatt
Overskudd kr 400 000,- uten ansatte i virksomheten	180 838	144 616	36 222
Overskudd kr 2 000 000,- uten ansatte i virksomheten	951 398	949 789	1609
Overskudd kr 5 000 000,- uten ansatte i virksomheten	2 396 198	2 479 789	83 591
Overskudd kr 400 000,- m/ lønnskostnader til ansatte	180 838	144 616	36 222
Overskudd kr 2 000 000,- m/ lønnskostnader til ansatte	951 398	910 425	40 973
Overskudd kr 5 000 000,- m/ lønnskostnader til ansatte	2 396 198	2 282 967	113 231

Ovenfor har jeg vist at lønnsfradrag i enkeltpersonforetak er et fradrag som innebærer en skattemessig begunstiging i forhold til aksjeselskaper. Lønnsfradraget må imidlertid sees i sammenheng med andre elementer som påvirker skatteplikten. Dersom overskuddet i virksomheten er lavt, vil ikke lønnsfradraget komme til anvendelse grunnet begrensningen

på seks ganger folketrygdens grunnbeløp. I disse tilfellene er det imidlertid som utgangspunkt allerede skattemessig gunstigst å velge enkeltpersonforetak. Det er i de tilfeller hvor overskuddet i virksomheten er så høyt at det i utgangspunktet er gunstigst å drive i aksjeselskapsform, at lønnsfradraget får avgjørende betydning. Dersom man i slike tilfeller har høye nok lønnskostnader, kan lønnsfradraget medføre at hvilken organisasjonsform som er skattemessig gunstigst, endres fra aksjeselskap til enkeltpersonforetak. Det er viktig å merke seg at skal lønnsfradrag få denne betydningen, må virksomhetens lønnskostnader være av et visst omfang.

3.4 Utleie av fast eiendom

3.4.1 Innledning

Under dette punktet vil jeg se på en virksomhet som driver med utleie av fast eiendom. En slik virksomhet må ha eiendommer som kan leies ut, og har dermed betydelige driftsmidler. Det vil være naturlig at deler av driftsmidlene finansieres ved låneopptak. Siden brutto skjermingsgrunnlag i dette tilfellet vil være høyt i enkeltpersonforetak, vil det ikke være praktisk at man har gjeld til finansinstitusjon som overstiger brutto skjermingsgrunnlag. Gjeldsrenter kan allikevel få betydning ved at det er tatt opp lån til private lånegivere. Dette vil det bli redegjort for nærmere nedenfor.

3.4.2 Forutsetninger

Det forutsettes under dette punktet at det ikke er ansatte lønsmottagere i virksomheten. Jeg vil også se bort ifra retten til avskrivning, da denne vil være lik for både aksjeselskaper og enkeltpersonforetak.

Det er naturlig at en stor andel av driftsmidlene finansieres ved opptak av lån, men det må påregnes at en andel også er finansiert ved innskutt egenkapital. Av nevnte grunn er det naturlig å sette skjermingsfradraget i aksjeselskaper høyere enn det som hittil er gjort. Det forutsettes fortsatt at det er 100 aksjer i selskapet, og det er således størrelsen på

inngangsverdien som endres. Størrelsen på inngangsverdien på aksjene vil jeg redegjøre for underveis ved de forskjellige overskuddene. Det forutsettes at den delen av driftsmidlene som ikke er finansiert ved egenkapital, er finansiert ved gjeld til finansinstitusjon.

Det forutsettes at aksjonæren er en aktiv eier, og han vil således ta ut lønn av virksomheten. Størrelsen på lønnen for den aktive aksjonæren, vil være lik som under behandlingen av reklamekonsulent uten ansatte. Når begrepet virksomhetens overskudd brukes om aksjeselskap under denne virksomheten, menes overskudd før dekning av lønnsutgifter og arbeidsgiveravgiften.

For eier av enkeltpersonforetak skal skjermingsgrunnlaget som hovedregel verdsettes til den skattemessige verdien, jf. skatteloven § 12-12 andre ledd litra e. Dette betyr at skjermingsgrunnlaget vil være lavere enn hvis eiendelene var verdsatt til markedsverdi. Dette fordi ligningsverdiene som regel er betraktelig lavere enn markedsverdien. Jeg velger å avgrense oppgaven slik at verdsettelsen skjer etter de markedsmessige verdiene. Hvilken betydning fastsettelse etter de ligningsmessige verdier ville hatt for sammenligningen av de to organisasjonsformene, kommenteres i oppsummeringsdelen for denne virksomheten.

3.4.3 Overskudd og skjermingsfradrag

3.4.3.1 Overskudd kr 400 000 og driftsmidler til en verdi av kr 1 500 000,-, hvorav kr 500 000 er finansiert ved egenkapital

3.4.3.1.1 Aksjeselskap og aksjonær

Med en egenkapital på kr 500 000,-, blir inngangsverdien per aksje på kr 5 000,-. Samlet skjermingsfradrag blir i dette eksempelet kr 16 500,-.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	400 000,-
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 350 000
Skattepliktig overskudd	50 000
Skatt på overskudd 28 %	14 000
Netto overskudd i AS	36 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	306 748
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	36 000
- skjermingsfradrag	- 16 500
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	220 398
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	61 711
Skattepliktig personinntekt	306 748
Trygdeavgift 7,8 %	23 926
Samlet skatt aksjonæren	85 637
Arbeidsgiveravgift	43 252
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	142 889

3.4.3.1.2 Enkeltpersonforetak

Det følger av skatteloven § 12-12 andre ledd litra a nummer 1, at varige og betydelige driftsmidler inngår i skjermingsgrunnlaget. Brutto skjermingsgrunnlag i enkeltpersonforetaket er derfor på kr 1 500 000,-. Fra dette beløpet skal gjeld til finansinstitusjon trekkes fra. Siden det er forutsatt at kr 500 000,- av driftsmidlene er finansiert ved egenkapital, er de resterende kr 1 000 000,- finansiert ved lån fra finansinstitusjon. Netto skjermingsgrunnlag er etter dette kr 500 000,-. Skjermingsfradraget blir etter dette kr 23 000,-.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
- skjermingsfradrag	- 23 000
Beregnet personinntekt	377 000
Trygdeavgift 11 %	41 470
Samlet skatt enkeltpersonforetak	142 592

3.4.3.1.3 Sammenligning

Ved et overskudd på kr 400 000,-, samt driftsmidler av en verdi på kr 1 500 000,-, er det skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak, men forskjellen er kun kr 297,-.

3.4.3.2 Overskudd kr 2 000 000,- og driftsmidler til en verdi av kr 5 000 000,-, hvorav kr 1 000 000,- er finansiert ved egenkapital

3.4.3.2.1 Aksjeselskap og aksjonær

Inngangsverdien per aksje er kr 10 000,-. Samlet skjermingsfradrag blir kr 33 000,-.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	2 000 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 1 250 000
Skattepliktig overskudd	750 000
Skatt på overskudd 28 %	210 000
Netto overskudd i AS	540 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	1 095 530
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	540 000
- Skjermingsfradrag	- 33 000
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 496 680
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	419 070
Skattepliktig personinntekt	1 095 530
Trygdeavgift 7,8 %	85 451
Toppskatt 9 og 12 %	73 189
Samlet skatt aksjonæren	577 710

Arbeidsgiveravgift	154 470
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	942 180

3.4.3.2.2 Enkeltpersonforetak

Skjermingsfradraget er i dette eksempelet på kr 46 000,-.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
- skjermingsfradrag	- 46 000
Beregnet personinntekt	1 954 000
Trygdeavgift 11 %	214 940
Toppskatt 9 og 12 %	176 205
Samlet skatt enkeltpersonforetak	940 267

3.4.3.2.3 Sammenligning

I dette eksempelet vil det være skattemessig gunstigst å velge å drive som enkeltpersonforetak, men heller ikke her er det store forskjeller mellom organisasjonsformene.

3.4.3.3 Overskudd kr 5 000 000,-, og driftsmidler til en verdi av kr 10 000 000,-, hvorav kr 3 000 000,- er finansiert ved egenkapital

3.4.3.3.1 Aksjeselskap og aksjonær

Inngangsverdien per aksje er kr 30 000,-. Skjermingsfradraget blir i dette eksempelet på kr 99 000,-.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	5 000 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 3 500 000
Skattepliktig overskudd	1 500 000
Skatt på overskudd 28 %	420 000
Netto overskudd i AS	1 080 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	3 067 485
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	1 080 000
- Skjermingsfradrag	- 99 000
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	3 942 635
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	1 103 938
Skattepliktig personinntekt	3 067 485
Trygdeavgift 7,8 %	239 264
Toppskatt 9 og 12 %	309 823

Samlet skatt aksjonæren	1 653 025
Arbeidsgiveravgift	432 515
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	2 505 540

3.4.3.3.2 Enkeltpersonforetak

Skjermingsfradraget er på kr 138 000,-.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	5 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	4 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	1 389 122
Personinntekt	5 000 000
- skjermingsfradrag	- 138 000
Beregnet personinntekt	4 862 000
Trygdeavgift 11 %	534 820
Toppskatt 9 og 12 %	525 165
Samlet skatt enkeltpersonforetak	2 449 107

3.4.3.3.3 Sammenligning

Det er i dette tilfellet gunstigst å drive som enkeltpersonforetak.

3.4.4 Renter på gjeld til privat lånegiver

3.4.4.1 Innledning

Det er i eksemplene ovenfor forutsatt at den del av driftsmidlene som ikke er finansiert ved egenkapital, er finansiert av lån til finansinstitusjon. Det forutsettes under dette punkt at gjelden er til private lånegivere. I et slikt tilfelle følger det av skatteloven § 12-11 andre ledd litra a første punktum, sett i sammenheng med en antitetisk tolkning av andre punktum, at rentene på gjelden skal legges til ved beregning av personinntekt. Når gjelden legges til ved beregning av personinntekt, skal gjelden ikke trekkes ut av skjermingsgrunnlaget, jf. en antitetisk tolkning av skatteloven § 12-12 andre ledd litra c.

3.4.4.2 Overskudd kr 2 000 000,-.

Det forutsettes at virksomheten har driftsmidler til en verdi av kr 5 000 000,-, hvorav kr 1 000 000 av driftsmidlene er finansiert av egenkapital. De resterende kr 4 000 000,- av driftsmidlene er finansiert ved gjeld, og rentene på gjelden er på 5 prosent.

3.4.4.2.1 Aksjeselskap og aksjonær

Dersom jeg bruker eksempelet med et overskudd i virksomheten på kr 2 000 000, er det fastslått under punkt 3.4.3.2.1, at samlet skatt for et aksjeselskap og en aksjonær vil utgjøre kr 942 180,-. At gjelden er til privat lånegiver, endrer ikke på dette resultatet for aksjeselskaper, da aksjeselskapet får fradrag for de faktisk betalte renteutgifter ved beregning av alminnelig inntekt.

Det kan bli tale om ekstrabeskatning av lånegiver, jf. skatteloven § 5-22. Denne bestemmelsen sees det imidlertid bort ifra i denne oppgaven, da det forutsettes at lånet ikke ytes av aksjonæren.

3.4.4.2.2 Enkeltpersonforetak

Grunnlaget for beregning av personinntekt er kr 2 000 000,-. Rentene på gjeld til en privat lånegiver må legges til personinntekten. Rentene utgjør kr 200 000,-, og beregnet personinntekt før skjerming blir på kr 2 200 000,-. Brutto skjermingsgrunnlag blir kr 230 000,-.

Alle beløp i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
Tilbakeføring av renter	200 000
- skjermingsfradrag	- 230 000
Beregnet personinntekt	1 970 000
Trygdeavgift 11 %	216 700
Toppskatt 9 og 12 %	178 125
Samlet skatt enkeltpersonforetak	943 947

3.4.4.2.3 Sammenligning

Det faktum at rentene er til en privat lånegiver, medfører at skatten for enkeltpersonforetaket blir høyere enn hvis gjelden hadde vært til en finansinstitusjon. Grunnen er at beregnet personinntekt blir høyere, enn dersom rentene på gjelden ikke var blitt lagt til ved beregning av personinntekt. Eksempelet viser også at det er gunstigere å få fradrag for faktisk betalte renter, som man gjør ved gjeld til finansinstitusjon, enn å få indirekte fradrag for gjeldsrentene gjennom skjermingsfradraget, som man gjør ved gjeld til private lånegivere.

At gjelden er til privat lånegiver endrer også på hvilken organisasjonsform som er skattemessig gunstigst, da dette før man la til gjelden til en privat lånegiver var enkeltpersonforetak, mens det nå er aksjeselskap.

3.4.5 Fremføring av skjermingsfradrag

3.4.5.1 Innledning

Under dette punkt vil jeg vise betydningen av fremføringsretten for ubenyttet skjermingsfradrag for en personlig aksjonær. Dette vises her fordi det vil være mest praktisk med fremføring av skjermingsfradrag, i de tilfeller hvor skjermingsfradraget er av en viss størrelse. Under utleievirksomhet er skjermingsfradraget satt høyere enn under konsulentvirksomheter, og dette skyldes finansiering av driftsmidlene. Det er nemlig naturlig at deler av driftsmidlene finansieres ved egenkapital, og større egenkapital i selskapet vil gi større samlet inngangsverdi på aksjene, og skjermingsgrunnlag blir således større for aksjonæren ved utdeling av utbyttet.

3.4.5.2 Inntektsår 1

3.4.5.2.1 Forutsetninger

For personlige aksjonærer har man krav på fremføring av ubenyttet skjermingsfradrag i de tilfeller hvor skjermingsfradraget det enkelte år overstiger utbyttet, jf. skatteloven § 10-12 første ledd fjerde punktum. For å illustrere betydningen av dette endrer jeg på noen av forutsetningene som er satt under denne virksomhetstypen. Det forutsettes at i inntektsår 1, så er overskuddet i virksomheten kr 400 000,-. Med overskudd menes også her, overskudd før fradrag for lønnsutgifter og arbeidsgiveravgift. I et aksjeselskap brukes kr 300 000,- av overskuddet til dekning av lønn og arbeidsgiveravgift.

Det forutsettes at virksomheten har driftsmidler til en verdi av kr 4 000 000,-, og at hele verdien av driftsmidlene er finansiert ved egenkapital. Skjermingsfradraget for

aksjeselskaper og enkeltpersonforetak blir etter dette på henholdsvis kr 132 000,- og kr 184 000,-.

3.4.5.2.2 Aksjeselskap og aksjonær

Overskuddet i virksomheten, etter fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift, er kr 100 000,-, og etter skatt er det kr 72 000,- som kan deles ut som utbytte. Når utbytte er redusert til kr 0,- av skjermingsfradraget, er det fortsatt kr 60 000,- igjen av fradraget. Dette kan således fremføres til et senere år.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	400 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 300 000
Skattepliktig overskudd	100 000
Skatt på overskudd 28 %	28 000
Netto overskudd i AS	72 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	262 927
- minstefradrag	-67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	72 000
- skjermingsfradrag	-72 000
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	157 077
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	43 982
Skattepliktig personinntekt	262 927

Trygdeavgift 7,8 %	20 508
Samlet skatt aksjonæren	64 490
Arbeidsgiveravgift	37 073
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	129 563

3.4.5.2.3 Enkeltpersonforetak

Alle beløp i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
- skjermingsfradrag	- 184 000
Beregnet personinntekt	216 000
Trygdeavgift 11 %	23 760
Samlet skatt enkeltpersonforetak	124 882

3.4.5.3 Inntektsår 2

3.4.5.3.1 Forutsetninger

For det neste inntektsåret forutsetter jeg at overskuddet i virksomheten er kr 2 000 000,-, og at kr 1 250 000,- benyttes til lønn til aksjonæren i aksjeselskapet og til dekning av arbeidsgiveravgiften. Ut over dette beholdes forutsetningene fra det forrige eksempelet.

3.4.5.3.2 Aksjeselskap og aksjonær

I dette tilfellet er det kr 540 000,- som kan deles ut som utbytte. Skjermingsgrunnlaget består i dette eksempelet av aksjenes kostpris som samlet er kr 4 000 000,- tillagt ubenyttet skjerming fra tidligere år som er kr 60 000,-. Skjermingsgrunnlaget er således på kr 4 060 000,-, og dette medfører et skjermingsfradrag på kr 133 980,-. Aksjonæren har også rett til å trekke fra det ubenyttede skjermingsfradraget fra forrige inntektsår som er kr 60 000,-. Samlet skjermingsfradrag blir således kr 193 980,-.

Alle beløp i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	2 000 000
- Fradrag for lønnskostnader og arbeidsgiveravgift	- 1 250 000
Skattepliktig overskudd	750 000
Skatt på overskudd 28 %	210 000
Netto overskudd i AS	540 000
Aksjonær:	
Lønnsinntekter	1 095 530
- minstefradrag	- 67 000
Kapitalinntekter (utbytte)	540 000
- Skjermingsfradrag	- 133 980
- Fremføring av ubenyttet skjermingsfradrag	- 60 000
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 335 700
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	373 996
Skattepliktig personinntekt	1 095 530

Trygdeavgift 7,8 %	85 451
Toppskatt 9 og 12 %	73 189
Samlet skatt aksjonæren	532 636
Arbeidsgiveravgift	154 470
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær inkl. arbeidsgiveravgift	897 106

3.4.5.3.3 Enkeltpersonforetak

Alle beløp i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
- skjermingsfradrag	- 184 000
Beregnet personinntekt	1 816 000
Trygdeavgift 11 %	199 760
Toppskatt 9 og 12 %	159 645
Samlet skatt enkeltpersonforetak	908 527

3.4.5.3.4 Sammenligning

I det siste inntektsåret så har retten til fremføring av skjermingsfradraget ført til at det i dette inntektsåret er skattemessig gunstigst å drive virksomhetens som aksjeselskap.

Fremføringsretten kan imidlertid ikke kategoriseres som et skattelette i seg selv. Det er i de tilfeller, hvor investeringen i selskapet ikke har gitt avkastning tilsvarende det som representerer en risikofri normalavkastning, at fremføringsretten blir aktuell. Fremføring av skjermingsfradrag innebærer at man får et større skattefritt utbytte et senere år, men det er fortsatt størrelsen på skjermingsgrunnlaget, i form av investeringen som er gjort i selskapet, som er avgjørende for hvor stort skjermingsfradraget blir. Selv om resultatet i dette tilfellet ble at det i inntektsår 2 var skattemessig gunstigst å drive virksomheten som aksjeselskap, skyldes det de endrede forutsetningene som er gjort i forhold til aksjenes inngangsverdi. Fremføring av skjermingsfradrag er derfor i prinsippet kun et spørsmål om når man skal få godtgjørelse for normalavkastningen på investeringen som er gjort i selskapet. På grunn av dette så er fremføringsretten ikke et moment i seg selv når man sammenligner aksjeselskap med enkeltpersonforetak. Det sees bort fra fremføringsretten under oppsummeringen i neste punkt.

3.4.6 Hvilken virksomhetsform bør velges?

Alle beløpene i NOK:

	Aksjeselskap	Enkelpersonforetak	Differanse i skatt
Overskudd kr 400 000,-	142 889	142 592	297
Overskudd kr 2 000 000,-	942 180	940 267	1 913
Overskudd kr 5 000 000,-	2 505 540	2 449 107	56 433
Overskudd kr 2 000 000,- m/ gjeld til privat lånegiver	942 180	943 947	1 767

Resultatene har vist at driftsmidler av betydelig verdi i virksomheten, ikke medfører at det blir noen store forskjeller i omfanget av skatten mellom aksjeselskap og enkeltpersonforetak utover det som følger av marginals kattene. Det vil derfor også her gjennomgående være enkeltpersonforetak som er den skattemessige gunstigste virksomheten, men forskjellene er minimale frem til overskudd på kr 5 000 000,-. For begge organisasjonsformer avhenger størrelsen på skjermingsfradraget av hvor stor andel av driftsmidlene som er finansiert ved egenkapital. Dette fordi man i enkeltpersonforetak må trekke ut gjeld til finansinstitusjon ved beregning av netto skjermingsgrunnlag.

Dersom gjelden er til privat lånegiver er det vist at skjermingsfradraget i enkeltpersonforetak blir større, da det ikke lenger kun er egenkapitalen som bestemmer størrelsen på skjermingsfradraget. Beregnet personinntekt blir imidlertid også høyere i et slikt tilfelle, og størrelsen på skjermingsfradraget utgjør derfor ikke noen skattemessig begunstivelse for enkeltpersonforetak i disse tilfellene heller.

Dersom man har gjeld til privat lånegiver, eller gjeld til finansinstitusjon som overstiger brutto skjermingsgrunnlag, kan hva som er skattemessig gunstigst endres fra enkeltpersonforetak til aksjeselskap. Avgjørende for om dette vil være tilfelle, avhenger av brutto skjermingsgrunnlag, størrelsen på gjelden, rentesatsen, samt den skattemessige forskjellen mellom aksjeselskaper og enkeltpersonforetak før gjelden tas med i betraktning.

Oppgaven er avgrenset mot utregning av de ligningsmessige verdier. Dersom dette hadde vært tatt med ville skjermingsfradraget i enkeltpersonforetak vært lavere, og muligens ofte lik kr 0,-. I tillegg måtte man trolig ha tilbakeført deler av rentene ved beregning av personinntekt. Dette fordi gjelden til finansinstitusjon mest sannsynlig ville ha oversteget brutto skjermingsgrunnlag. Dersom man hadde basert tallene i enkeltpersonforetak på de ligningsmessige verdier, ville det trolig ha vært skattemessig fordelaktig å drive virksomheten som aksjeselskap, da skjermingsgrunnlaget i aksjeselskap er basert på innskutt egenkapital. Det sees bort fra dette videre i oppgaven.

Når en virksomhet har økt egenkapital vil det på en eller annen måte gi høyere inntekter. I eksemplene ovenfor er konsekvensene av økt egenkapital at en mindre del av driftsmidlene er finansiert ved fremmedkapital. At gjelden er lavere innebærer at renteutgiftene også er lavere, og dette medfører igjen at fradraget for gjeldsutgifter ved beregning av alminnelig inntekt vil være lavere enn dersom gjelden hadde vært høyere. Konsekvensen er at skattepliktig inntekt blir høyere. Denne konsekvensen ved økt egenkapital utgjør imidlertid ingen forskjell mellom aksjeselskaper og enkeltpersonforetak. Beregningen av alminnelig inntekt er nemlig lik for de to organisasjonsformene, og man vil ikke få noen skattemessige forskjeller på dette punkt. På grunn av dette har jeg ikke vist betydningen av dette under eksemplene ovenfor.

3.5 Utleie av fast eiendom med ansatte

3.5.1 Innledning

Den siste virksomheten jeg vil behandle er en virksomhet som leier ut faste eiendommer, og som har ansatte lønnsmottagere i virksomheten.

3.5.2 Forutsetninger

Nedenfor fastsettes overskuddet slik at det som benevnes som virksomhetens overskudd, er etter at lønnskostnader og arbeidsgiveravgiften er trukket fra. Jeg ser også bort ifra størrelsen på arbeidsgiveravgiften når jeg oppsummerer samlet skatt.

Det forutsettes her, som under konsulentvirksomhet med ansatte, at eieren av virksomheten er en passiv eier.

Det forutsettes at den delen av driftsmidlene som er finansiert ved fremmedkapital, er finansiert av lån fra finansinstitusjon.

3.5.3 Overskudd, skjermingsfradrag og lønnsfradrag

3.5.3.1 Overskudd kr 400 000,-.

Det forutsettes i det første eksempelet at overskuddet i virksomheten er på kr 400 000,-, at virksomheten har driftsmidler til en verdi av kr 1 500 000,- hvorav kr 500 000,- av driftsmidlene er finansiert ved egenkapital. Det forutsettes videre at virksomheten har lønnskostnader på kr 500 000,-, og dette medfører en arbeidsgiveravgift på kr 70 500,-.

3.5.3.1.1 Aksjeselskap og aksjonær

Tabellene i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	400 000
Skattepliktig overskudd	400 000
Skatt på overskudd 28 %	112 000
Netto overskudd i AS	288 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	288 000
- skjermingsfradrag	- 16 500
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	232 650
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	65 142
Samlet skatt aksjonæren	65 142
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	177 142

3.5.3.1.2 Enkeltpersonforetak

Skjermingsfradraget blir i dette eksempelet på kr 23 000,-. Det blir ikke aktuelt med lønnsfradrag ved dette eksempelet, grunnet grensen om at lønnsfradraget ikke kan redusere personinntekten til under seks ganger folketrygdens grunnbeløp, jf. skatteloven § 12-13 andre ledd.

Tabellene i NOK:

Overskudd	400 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	361 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	101 122
Personinntekt	400 000
- skjermingsfradrag	- 23 000
Beregnet personinntekt	377 000
Trygdeavgift 11 %	41 470
Samlet skatt enkeltpersonforetak	142 592

3.5.3.1.3 Sammenligning

Ved dette eksempelet vil det være skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak, og den skattemessige forskjellen mellom de to organisasjonsformene er kr 34 550,-.

3.5.3.2 Overskudd kr 2 000 000,-

I det neste eksempelet forutsettes det at virksomheten har et overskudd på kr 2 000 000,-, etter at lønnsutgifter på kr 1 000 000,-, samt arbeidsgiveravgift på kr 141 000 er trukket fra.

Det er driftsmidler i virksomheten til en verdi av kr 5 000 000,- hvorav kr 1 000 000,- av driftsmidlene er finansiert ved egenkapital.

3.5.3.2.1 Aksjeselskap og aksjonær

Tabellene i NOK:

Aksjeselskap:	
Overskudd i selskapet	2 000 000
Skattepliktig overskudd	2 000 000
Skatt på overskudd 28 %	560 000
Netto overskudd i AS	1 440 000
Aksjonær:	
Kapitalinntekter (utbytte)	1 440 000
- skjermingsfradrag	- 33 000
- personfradrag	- 38 850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 368 150
Skatt av alminnelig inntekt 28 %	383 082
Samlet skatt aksjonæren	383 082
Samlet skatt aksjeselskap og aksjonær	943 082

3.5.3.2.2 Enkeltpersonforetak

Tabellene i NOK:

Overskudd	2 000 000
- personfradrag	- 38850
Skattepliktig alminnelig inntekt	1 961 150

Skatt av alminnelig inntekt 28 %	549 122
Personinntekt	2 000 000
- skjermingsfradrag	- 46 000
- lønnsfradrag	- 171 150
Beregnet personinntekt	1 782 850
Trygdeavgift 11 %	196 114
Toppskatt 9 og 12 %	155 667
Samlet skatt enkeltpersonforetak	900 903

3.5.3.2.3 Sammenligning

Ved dette eksempelet er det også skattemessig gunstigst å drive virksomheten som enkeltpersonforetak, og forskjellen er hele kr 42 179,-.

3.5.4 Hvilken foretaksform bør velges?

Tabellene i NOK:

	Aksjeselskap	Enkeltpersonforetak	Differanse i skatt
Overskudd kr 400 000,-	177 142	142 592	34 550
Overskudd kr 2 000 000,-	943 082	900 903	42 179

Jeg har valgt å ikke illustrere resultatene ved overskudd på kr 5 000 000,-. Begrunnelsen for dette, er at det allerede er vist at når det ansatte i virksomheten vil det gjennomgående lønne seg å velge å drive virksomheten som enkeltpersonforetak, og driftsmidler av verdi i virksomheten endrer ikke på dette resultatet.

4 Oppsummering.

Resultatene i oppgaven har vist at det er lønnsfradraget hos enkeltpersonforetak, som utgjør den største skattemessige forskjellen mellom aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Dersom lønnskostnadene er av en viss størrelse, bør man etter en skattemessig vurdering, drive virksomheten som enkeltpersonforetak. Opplysninger fra Statistisk sentralbyrå viser, som nevnt, innledningsvis at 84,9 prosent av alle enkeltpersonforetak ikke har ansatte i virksomheten, mens 60 prosent av alle aksjeselskaper har ansatte i virksomheten. Etter å ha sett hvor stor skattemessig betydning lønnsfradaget kan ha, er det overraskende at ikke flere bedrifter, med ansatte i virksomheten, drives som enkeltpersonforetak. Det må derfor kunne være riktig å anta at andre vurderinger enn de skattemessige har vært avgjørende for valget av organisasjonsform i slike tilfeller, og det er nærliggende å tro at ansvarsbegrensningen i aksjeselskaper har stor betydning for at mange velger å drive virksomheten i aksjeselskapsform.

I virksomheter hvor det ikke er ansatte, vil det ved overskudd på kr 400 000,- og 2 000 000,- ikke være noen stor forskjell i størrelsen på skatten mellom de to organisasjonsformene. At den skattemessige belastningen er så lik ved disse to overskuddene, viser at lovgiver har oppnådd en lik skattemessig behandling av to vidt forskjellige organisasjonsformer.

I de tilfeller hvor den skattemessige belastningen er forholdsvis lik for de to organisasjonsformene, vil det være andre vurderinger enn de skattemessige som er avgjørende. Ansvarsbegrensningen i aksjeselskaper spiller nok en stor rolle i en slik vurdering. Det kan også være tenkelig at mange småbedrifter velger å organisere seg som enkeltpersonforetak, av den enkle grunn at det er enkelt å etablere en slik bedrift og at det ikke er krav til egenkapital slik som det er i aksjeselskaper.

Ved overskudd på kr 5 000 000,- er det større skattemessige forskjeller mellom de to organisasjonsformene, og dette skyldes de maksimale marginalsatsene. I et slikt tilfelle er det vist at det vil lønne seg å drive virksomheten som enkeltpersonforetak, og dette

uavhengig av om det er ansatte i virksomheten eller ikke. Unntak fra dette har man imidlertid i de situasjoner hvor virksomheten ikke har ansatte, men aksjonæren allikevel kun tar ut utbytte av selskapet. I et slikt tilfelle er aksjeselskapsformen skattemessig gunstigst, men her vil problematikken rundt tvangslønn eller omklassifisering av inntekt kunne komme inn.

Det må presiseres av det har vært nødvendig å foreta en del forutsetninger for aksjeselskap i denne oppgaven. Dette har særlig vært for inngangsverdien på aksjene, samt størrelsen på arbeidsvederlaget som er tatt ut av selskapet. Resultatene i denne oppgaven må derfor baseres på de forutsetningene som jeg har gjort, og jeg har forsøkt å gjøre disse forutsetningene mest mulig praktisk riktige.

Det kan ikke gis en konklusjon på denne oppgaven som er riktig for alle situasjoner. Valg av foretaksform er en konkret vurdering som må foretas for hver enkelt virksomhet individuelt sett.

5 Litteraturliste

Bøker og artikler:

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA, *Skattereform 2004-2006. Beskatning av aksjeselskap og selskapsdeltakere* (Oslo 2005).

Berge, Stig, Hilde L. Krogh og Anne Taran Tjølsen, *Utbytte*, 2.utgave, Oslo 2007.

Brudvik, Arthur J., *Skatterett for næringsdrivende 2007*, 30.utgave (Oslo 2007).

Brudvik, Arthur J., *Skatterett for næringsdrivende 2008*, 31.utgave (Oslo 2008).

Bråthen, Tore og Hugo P. Matre, *Kommentar til aksjeloven: Norsk lovkommentar (online)*, (Sisert fra rettsdata.no, 17.oktober 2008).

Ek, Åse K. Nebb og Therese K. Gjerde, *Slik sparer du skatt*, (Oslo 2007).

Fallan, Lars, *Skatteplanlegging. Økonomisk teori møter skattejussen*, (Oslo 2002).

Gjems-Onstad, Ole, *Aksjonærmodell og fritaksmetode skatteetatens utfordringer sett utenfra*, Skatterett 2005 nr. 03 s. 218-237 (Sisert fra idunn.no, 31.oktober 2008).

Gjems-Onstad, Ole mfl, *Kommentar til skatteloven: Norsk lovkommentar (online)*, (Sisert fra rettsdata.no, september, oktober, november 2008).

Gjems-Onstad, Ole, *Norsk bedriftsskatterett*, 7.utgave (Oslo 2008).

Gjems-Onstad, Ole, *Sparegrisen. Skauge-utvalgets skatteomlegging og aksjonærmodell*, (Oslo 2003).

Gjems-Onstad, Ole, *Tvangslønn - konstruerte lønnsuttak i sparegrisselskaper*, Revisjon og regnskap nr. 5/2006. (Sitert fra revisorforeningen.no, 14.oktober.2008).

Gjems-Onstad, Ole, *Valg av selskapsform. En innføring i norsk selskapsrett*, (Oslo 1999).

Haakstad, Per-Jakob, *Praktisk juss for småbedrifter*, (Oslo 2005).

Kjønstad, Asbjørn mfl, *Kommentar til folketrygdloven: Norsk lovkommentar (online)*, (Sitert fra rettsdata.no, 6.oktober 2008).

Rolstad, Lars Henrik, *Tvangslønn for aktive eiere*, Regnskap og økonomi nr.3-08, s. 44-45.

Skatteetaten, *Lignings - ABC 2007/2008*, 29. utgave (Sitert fra rettsdata.no, oktober 2008).

Torgriksen, Bjørn, *Aksjonærmodellen og formuesskatt – en uventet bivirkning?*, Skatterett 2006 nr. 03 s. 206-212 (Sitert fra lovdata.no, 2.oktober.2008).

Torgriksen, Bjørn, *Foretaksmodellen – beregnet personinntekt for eiere av enkeltpersonforetak*, Skatterett 2007 nr.01 s. 54-100. (Sitert fra idunn.no, 30.september.2008).

Woxholth, Geir, *Selskapsrett*, 2. utgave (Oslo 2007).

Zimmer, Frederik i samarbeid med Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen, *Bedrift, selskap og skatt. Inntektsbeskatning av næringsdrivende, selskaper og selskapsdeltakere*, 4.utgave, (Oslo 2006).

Zimmer, Frederik, *Høyesterettsdommer i skattesaker 2006*, Skatterett 2007 nr.04 s. 325-383 (Sitert fra Idunn.no, 31.oktober.2008).

Zimmer, Frederik, *Lærebok i skatterett*, 5.utgave (Oslo 2005).

Lovregister:

1985 Lov om registrering av foretak (foretaksregisterloven), 21.juni 1985 nr. 78.

1985 Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven), 21. juni 1985 nr. 83.

1997 Lom om folketrygd (folketrygdloven), 28.februar 1997 nr. 19.

1997 Lov om aksjeselskaper (aksjeloven), 13.juni 1997 nr. 44.

1999 Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven), 26.mars1999 nr. 14.

Forskrifter:

Forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26.mars 1999 nr.14.

Lovforarbeider og stortingsdokumenter:

Innst.O.nr 72 (1994-1995) Innstilling frå finanskomiteen om evaluering av deler av skattereforma.

Innst.O.nr 10 (2004-2005) Innstilling fra Finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Ot.prp.nr 24 (1987-1988) Om lov om endringer i lov 4.juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper og i visse andre lover om ansattes rett til representasjon i selskapers styrende organer.

Ot.prp.nr 35 (1990-1991) Skattereformen 1992.

Ot.prp.nr 36 (1993-1994) Om lov om aksjeselskaper.

Ot.prp.nr 19 (1994-1995) Evaluering av deler av skattereformen.

Ot.prp.nr 1 (2004-2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Ot.prp.nr 92 (2004-2005) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv.

Ot.prp.nr 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer.

NOU:2000:8 Arveavgift.

NOU:2003:9 Skatteutvalget. Forslag til endringer i skattesystemet.

NOU:2005:2 Uttaksutvalget. Skattlegging av personlig næringsdrivende ved utdeling.

St.meld.nr 29 (2003-2004) Om skattereform.

St.prp.nr 1 Tillegg nr 1 (2005-2006) Om endring av St.prp.nr 1 om statsbudsjettet 2006.

St.prp.nr 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Stortingsvedtak:

FOR-2007-11-28-1380 Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2008.

FOR-2007-11-28-1381 Vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2008.

Rettspraksis:

Rt. 1990 s. 1293.

Rt. 2005 s. 86.

Rt. 2006 s. 1232.

Rt. 2006 s. 1573.

Uttalelser:

Utv. 2003 s. 796: Brev fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet 9.4.2003.

Utv. 2007 s. 117: Dom avsagt 14. desember 2006 av Oslo tingrett.

Utv. 2007 s. 160: Brev fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet av 12.12.2006.

Uttalelse av 16. november 2006 av Finansdepartementet. Uttalelsen er ikke funnet i original utgave, og er referert via Gjems Onstad, Ole, *Norsk bedriftsskatterett*, 7. utgave (Oslo 2008) s. 518.

Nettdokumenter:

Finansdepartementet: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin.html?id=216>

Idunn: <http://www.idunn.no/>

Lovdata: <http://www.lovdata.no/>

Norges Bank: <http://www.norges-bank.no/>

Regjeringen: <http://www.regjeringen.no/nb.html?id=4>

Rettsdata: <http://rettsdata.no/>

Revisorforeningen: <http://revisorforeningen.no/>

Skatteetaten: <http://skatteetaten.no/default.aspx?epslanguage=NO>

Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no/naeringsliv/>